

Univerzita Pardubice
Fakulta chemicko-technologická

Směrnice o nefinančním reportingu Evropské unie
Oskar Bakeš

Bakalářská práce
2018

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Oskar Bakeš**
Osobní číslo: **C15003**
Studijní program: **B2807 Chemické a procesní inženýrství**
Studijní obor: **Ekonomika a management chemických a potravinářských podniků**
Název tématu: **Nefinanční reporting na základě směrnice Evropské Unie**
Zadávací katedra: **Katedra ekonomiky a managementu chemického a potravinářského průmyslu**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Rešerše literatury v oblasti odpovědnosti podniků a podnikatelské etiky.
2. Rešerše literatury v oblasti reportingu a jeho forem.
3. Zmapování problematiky nefinančního reportingu.
4. Zmapování směrnice 2014/95/EU a souvisejících právních norem.
5. Provedení primárního výzkumu ve vybraném podniku s cílem zhodnotit možnosti reportingu nefinančních ukazatelů dle směrnice 2014/95/EU .
6. Zhodnocení a doporučení.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: cca 40 stran

Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

1. Kunz, Vilém. Společenská odpovědnost firem. Praha: Grada. 2012. Expert Grada. 208 s. ISBN 978-80-247-3983-0.
2. Evropský parlament a Rada. Směrnice Evropského Parlamentu a rady 2014/95/EU ze dne 22. října 2014, kterou se mění směrnice 2013/34/EU, pokud jde o uvádění nefinančních informací a informací týkajících se rozmanitosti některými velkými podniky a skupinami.
3. Tetřevová, Liběna a kol. Společenská odpovědnost firem společensky citlivých odvětví. Praha: Grada Publishing. 2017. Expert (Grada). 224 s. ISBN 978-80-271-0285-3.
4. Bláha, Jiří a Martin Černek. Podnikatelská etika a CSR. Ostrava: VŠB-TU Ostrava. 2015. ISBN 978-80-248-3828-1.
5. Ministerstvo průmyslu a obchodu. Směrnice OECD pro nadnárodní podniky: Doporučení pro odpovědné chování podniků v globálním kontextu.

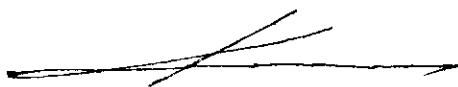
Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Jan Vávra, Ph.D.

Katedra ekonomiky a managementu chemického a potravinářského průmyslu

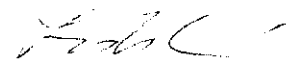
Datum zadání bakalářské práce: **28. února 2018**

Termín odevzdání bakalářské práce: **4. července 2018**



prof. Ing. Petr Kalenda, CSc.
děkan

L.S.



prof. Ing. Hana Lošťáková, CSc.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 17. února 2017

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury. Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne: 30. 6. 2018

Oskar Bakeš

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji všem, kteří mne během celého studia podporovali. Zvláště děkuji Ing. Janu Vávrovi, Ph.D., který mi svými cennými připomínkami pomohl dokončit bakalářskou práci a dále svojí mamince, která mi poskytla podporu během studia.

ANOTACE

Tato práce se zabývá směrnicí o nefinančním reportingu 2014/95/EU a s jejím obsahem korespondujícími tématy jako je společenská odpovědnost firem, podnikatelská etika, korupce a základní lidská práva. Poznatky jsou aplikovány na konkrétní podnik. Jeho aktivity v rámci jednotlivých témat jsou zmapovány a zhodnoceny. Zhodnocena je i dosavadní úroveň reportingu nefinančních informací ve vztahu k legislativním požadavkům na nefinanční reporting stanovený směrnicí EU.

KLÍČOVÁ SLOVA

nefinanční reporting, směrnice 2013/34/EU, směrnice 2014/95/EU, společenská odpovědnost firem

TITLE

Directive for non-financial reporting of European Union

ANNOTATION

This paper follows up non-financial directive and related topics such as Corporate Social Responsibility, Business Ethics, corruption and basic human rights. Findings are applied on particular business. Its activities within individual themes are evaluated and categorized. Its existing reporting is also evaluated in relation to legislative requirements for new mandatory reporting established by the directive.

KEY WORDS

non-financial reporting, directive 2013/34/EU, directive 2014/95/EU, Corporate Social Responsibility

OBSAH

ÚVOD	8
1 TRVALE UDRŽITELNÝ ROZVOJ A TEORIE STAKEHOLDERŮ	10
2 PODNIKATELSKÁ ETIKA A MORÁLKA	14
2.1 SPOLEČENSKÁ ODPOVĚDNOST	15
2.2 PODNIKATELSKÁ ETIKA	20
2.3 KORUPCE	21
2.4 PROBLEMATIKA LIDSKÝCH PRÁV	23
3 SMĚRNICE O NEFINANČNÍM REPORTINGU EVROPSKÉ UNIE	25
3.1 REPORTING.....	25
3.2 SMĚRNICE 2013/34/EU.....	26
3.3 SMĚRNICE 2014/95/EU.....	26
3.3.1 První část – přínosy a důvody zavedení směrnice 2014/95/EU	27
3.3.2 Druhá část – formulace legislativy pro evropskou úroveň.....	33
3.3.3 Třetí část – implementace směrnice 2014/95/EU.....	35
3.4 LEGISLATIVA PRO ČR.....	35
4 PRAKTICKÁ ČÁST	38
4.1 PŘEDSTAVENÍ SPOLEČNOSTÍ.....	38
4.2 AKTIVITY NEFINANČNÍHO CHARAKTERU SYNTHESIE	40
4.2.1 Reporting Synthesie za rok 2017.....	46
4.2.2 Zhodnocení reportingu Synthesie.....	49
4.3 AKTIVITY NEFINANČNÍHO CHARAKTERU AGROFERTU.....	49
4.3.1 Reporting AGROFERTU	53
4.3.2 Zhodnocení reportingu AGROFERTu	56
ZÁVĚR	57
SEZNAM ZKRATEK	63
POUŽITÁ LITERATURA	64
SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK	72

ÚVOD

V moderní době globalizace a zrychleného rozvoje začínají vyvstávat otázky, zda činnost člověka, který přirozeně využívá svoje prostředí a nenávratně ho transformuje, neohrožuje životní podmínky dalších generací. Proto vznikla myšlenka trvale udržitelného rozvoje, který má zajistit pozitivní životní prostředí a podmínky i pro budoucí generace. V rámci trvale udržitelného rozvoje existuje řada aktivit, které mají zajistit pozitivní životní prostředí pro budoucí generace na naší planetě. Tyto aktivity může vykonávat každý člověk a vrátit tak něco z toho, co si od svého prostředí vzal nazpátek. Lidská činnost však není vykonávána jen v rámci jednotlivců, ale i větších uskupení. Jedním z podstatných jsou podniky.

Podniky vykonávají ekonomickou činnost za cílem dosažení zisku a uspokojení svých zákazníků. Při tom využívají přírodní zdroje a lidské zdroje. Aby tyto zdroje neznehodnotil pro budoucí generace, může se podnik věnovat aktivitám spadajícím pod trvale udržitelný rozvoj. Tyto aktivity byly doposud roztržštěné, velmi rozsáhlé a dobrovolné. Souhrnně byly označovány jako odpovědné, morální nebo etické podnikání. Tyto aktivity mají zajistit jakousi symbiózu mezi podnikem a jeho prostředím – s lidmi, přírodou, komunitami aj., souhrnně označovaných jako stakeholdeři., tedy subjekty, které jsou ovlivněny činností podniku. Aby podniky mohly dokázat, že tyto aktivity vykonávají, vyvstala potřeba komunikovat je zainteresovaným subjektům. Podniky tak činily bez ucelenějších pravidel, rámců a zcela dobrovolně. Společnost a vlády zemí nebo jiných uskupení začaly tyto aktivity podniků zajímat stále s větší intenzitou vzhledem k hrozbám globálního charakteru, jako globální oteplování, znečišťování pitných vod atp. Vyvstala potřeba tyto činnosti jednotně sdělovat zainteresovaným stranám – potřeba nefinančního reportingu.

V rámci Evropské unie byla proto vydána, na základě dalších předchozích jednání na summitech globálního charakteru jednajících o otázkách udržitelného rozvoje, směrnice o nefinančním reportingu 2014/95/EU. Ta zadává povinnost dosud nepovinný nefinanční reporting uveřejňovat každoročně na veřejně dostupném místě (například na podnikových webových stránkách) pro některé podniky. Stanovila rámec nefinančních informací, které musí být reportovány, základní podmínky jejich reportování jako jejich rozsah – tedy kvalitativní i kvantitativní požadavky. Jednotlivé členské státy pak dostaly na základě směrnice za úkol vypracovat vlastní legislativu, která vytvoří podmínky nefinančního

reportingu, který má být srovnatelný na evropské úrovni a má vylepšit komunikaci mezi podniky a jejich stakeholdery.

Tato práce vznikla za účelem prozkoumání dané problematiky a s primárním cílem: zmapování úrovně stávajícího nefinančního reportingu podniku, a v návaznosti jak je stávající reporting v souladu s, pro některé podniky nově povinným, pro jiné potenciálně povinným, reportingem nefinančních ukazatelů dle směrnice 2014/95/EU.

K naplnění hlavního cíle bylo jako první dílčí cíl stanoveno provést rešerši literatury v oblasti odpovědnosti podniků a podnikatelské etiky, rešerši literatury v oblasti reportingu a jeho forem a zmapování problematiky nefinančního reportingu. K pochopení požadavků a dopadů do reportingu podniku zmapovat směrnici 2014/95/EU a souvisejících právní normy.

Jako druhý dílčí cíl bylo vymezeno v rámci praktické části provést primární výzkum v podniku Synthesia, a.s. a s ní související mateřské společností AGROFERT, a.s. Měly být šetřeny aktivity vhodné pro reporting v rámci požadavků směrnice. Dále bylo cílem vyhodnotit dosavadní úroveň reportingu, jehož některé prvky se shodují s požadavky legislativy, a nakonec doporučit opatření pro zkvalitnění reportingu v závěrečném zhodnocení.

1 TRVALE UDRŽITELNÝ ROZVOJ A TEORIE STAKEHOLDERŮ

Trvale udržitelný rozvoj (TUR) na úrovni podniků je základní rámcový koncept této práce. Ohraničuje všechna následující témata a stanovuje základní pravidla a myšlenky, na kterých jsou postaveny. Stakeholderi jsou pak subjekty, ke kterým se tato témata, pravidla a myšlenky vztahují – jsou jimi ovlivňováni, popřípadě je sami prosazují nebo mají zájem, aby byly prosazovány. Ve zprávě Organizace spojených národů Our Common Future z roku 1987 též známé jako Zpráva Brundtlandové (Ministerstvo životního prostředí, 2015; United Nations 1987) je TUR definován takto: *Lidstvo má zajistit udržitelnost současného rozvoje, tak aby došlo k naplnění potřeb současných generací, aniž by došlo k ohrožení této schopnosti u generací následujících* (United Nations, 1987). K této definici se přiklání i Bláha a Černěk (2015, s. 153).

Podle Ministerstva životního prostředí (2015) je TUR definován takto: ***Koncepce udržitelného rozvoje (trvale udržitelného rozvoje) představuje alternativní model vývoje společnosti oproti dominující industriální ekonomice. Odráží přirozené environmentální limity hospodářského růstu; politiky na této koncepci založené prosazují uvedení hospodářského a společenského vývoje do souladu s kapacitami ekosystémů, se zachováním přírodních hodnot a biologické rozmanitosti pro nynější i příští generace***

Na základech TUR je možné vymezit další pojmy, které obsahově naplňují tento zastřešující koncept. Jedná se o pojmy: **etika, morálka, společenská odpovědnost firem, podnikatelská etika a další.**

Pro tuto práci je podstatná zejména podniková úroveň Trvale udržitelného rozvoje, které se věnují následující kapitoly o společenské odpovědnosti firem a podnikatelské etice. Obecně lze říci, že z Trvale udržitelného rozvoje těží celá společnost, kdo tedy těží z Trvale udržitelného rozvoje na úrovni podniků? Odpověď nabízí Stakeholderská teorie a jednotlivé subjekty pojmenovává jako podnik a stakeholdery.

Teorii stakeholderů publikoval jako první R. Edward Freeman v roce 1984 (Tetřevová a kol., 2017, s. 20). Stakeholderi jsou skupiny, které mohou ovlivnit nebo jsou ovlivněny činností firmy. Každá z těchto skupin je pro firmu důležitá. Samotný pojem stakeholder zahrnuje velkou širší skupin lidí, které lze rozbít až na úroveň jednotlivců. Každá skupina je proto unikátní, i když je lze klasifikovat stejným pojmenováním (např. vlády, média, aj., ale ne každá vláda je stejná – liší se například vlády dvou různých zemí)

(Freeman, 2010, s. 24-25). Freeman v rozhovoru z roku 2009 dále hovoří o teorii stakeholderů, shrnuje, že stakeholderi jsou skupiny lidí spojené s podnikem a jeho činností. Každá z těchto skupin je důležitá pro úspěch podnikání, proto je nezbytně zjistit, kde se jejich zájmy shodují se zájmy firmy. Teorie stakeholderů říká, že když se firmy soustředí jen na finanční stránku věci, vynechávají tak důležitou část toho, co činí kapitalismus funkčním. Uvádí, že tato teorie vrhá nový pohled na kapitalismus, podotýká, že podle ní je kapitalismus o vytváření hodnot pro všechny subjekty navzájem a mezi sebou – o spolupráci. Není o soupeření mezi sebou. A tedy že: stakeholderi, finančníci, zákazníci, zaměstnavatelé a komunity mohou dohromady vytvořit něco, co nikdo z nich sám o sobě vytvořit nedokáže – jde o vytváření hodnot. A pojem stakeholder přiznává důležitost zjištění, kdo tyto skupiny, podílející se na vytváření hodnot, jsou a jaké jsou jejich zájmy. Dál zmiňuje, že tato teorie byla zpočátku o řešení střetů zájmů mezi jednotlivými stakeholdery, dnes je spíše to o tom, zjistit kdo má zájem na daném podnikání, jak pro ně dané podnikání vytváří hodnoty a jak je má podnik tvořit odpovědně a udržitelnou cestou. Zdůrazňuje důležitost zabývat se svými stakeholdery a neignorovat je, jinak hrozí riziko jejich negativního zpětného, téměř odplatného, angažmá. Hovoří také o důvodu, proč tato teorie vznikla. Firmy se dříve hnaly jen za ziskem a lidé v ně ztratili důvěru. Říká, že je třeba zodpovědně podnikat, tím si firmy vybudují důvěru svých stakeholderů a všechny subjekty z této důvěry těží (DardenMBA, 2009).

Termín stakeholders pochází z anglického stake, jež má více významů například sázka, ale i risk, pro definici slova stakeholder však nejlépe vyhovuje hmotný zájem (jako sloveso i *dát v zástavu*) (Řešetka, 2000, s. 526). Holder pak znamená držitel, popřípadě majitel. Literatura uvádí: *Ke skupině stakeholders patří všechny osoby, instituce či organizace, které mají vliv na chod podniku a jsou jeho fungováním ovlivněny.* (Bláha a Černek, 2015, s. 141-142) S touto definicí se shoduje i Kunz (2012, s. 28). Okruh zahrnutých je skutečně široký. Literatura je proto dělí na primární a sekundární, obecná charakteristika skupiny pak rozlišuje podle míry zainteresovanosti s tím, že méně zainteresovaní jsou sekundární stakeholderi (Bláha a Černek, 2015, s. 141-143), (Kunz, 2012, s. 28-29). Kunz (2012, s. 28) dodává, že okruh stakeholderů může být u každé firmy jiný, ale i podobný nebo stejný, v posledním případě se tyto stakeholderi mohou lišit svojí významností – lze jim přiřadit váhu. Tetřevová a kol. (2017, s. 21) pak uvádí jednotlivé atributy stakeholdera. Tyto pak zahrnují **sílu** (schopnost stakeholdera ovlivňovat podnik), **legitimitu vztahu** s podnikem pramenící z norem a **naléhavost potřeb** stakeholdera.

Je zde patrná spojitost mezi váhou stakeholdera a jeho atributy. Důležitost (váha) stakeholdera je určena jeho atributy, konkrétně jejich mírou (například čím vyšší moc nad podnikem má jeden stakeholder oproti druhému, tím větší mu bude přiřazena váha oproti druhému stakeholderu).

Konkrétní skupiny stakeholderů pak obsahují: zaměstnance, vlastníky (popř. akcionáře), zákazníky, dodavatele, konkurenci, koncové distributory (maloobchod nebo velkoobchod) a věřitele – pro primární skupinu. Kunz se s tímto výčtem ztotožňuje a souhrnně jim přidává atribut významného vlivu na chod podniku. K sekundárním patří: místní společenství, veřejné aktivisty, média, obchodní asociace, zahraniční vlády, stát a místní zastupitelství, veřejnost (shrnutí v tab. 1) (Bláha a Černek, 2015, s. 141-143) Kunz (2012, s. 29) k sekundárním stakeholderům přiřazuje obecnější subjekty jako: obchodní sdružení, nátlakové skupiny a občanská sdružení. Ty pak nazývá souhrnně jako zájmové skupiny. S výše popsaným výčtem skupin stakeholderů se ztotožňuje i sdružení Business Leaders Forum (2017).

Tab. 1: Dělení stakeholderů (zdroj: vlastní zpracování)

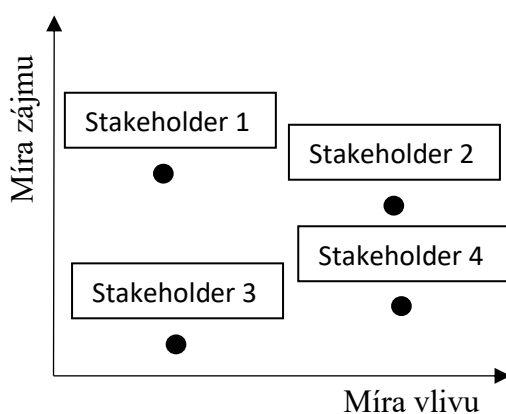
Primární stakeholderi	Sekundární stakeholderi
Zaměstnanci	Místní společenství
Vlastníci	Veřejní aktivisté
Zákazníci	Média
Dodavatelé	Obchodní asociace
Konkurence	Zahraniční vlády
Maloobchod a velkoobchod	Stát a místní zastupitelstva
Věřitelé	Veřejnost

Další dělení stakeholderů nabízí Kunz (2012, s. 29). Jedná se o dělení na interní a externí stakeholdery. Externí pak dále dělí na externí stakeholdery spojené s trhem (zákazníci) a na externí stakeholdery nespojené s trhem (média).

Každý tento subjekt má nějaký zájem na fungování podniku, uvedme alespoň dva příklady za primární – zaměstnanci mají zájem o spravedlivou odměnu za práci, dobré pracovní prostředí a stabilní zaměstnání a zákazníci, kteří mají zájem na nákupu požadovaných výrobků s požadovanými parametry za přiměřenou cenu. Subjekty mají však i moc nad firmou a mohou ji ovlivnit. U výše zmíněných zaměstnanců například stávkou nebo založením odborů. U zákazníků je moc prostá, přestanou nakupovat výrobky od firmy nebo ji mohou bojkotovat (Čaník, Řezbová a van Zavrel, 2006, s. 87, Bláha a Černek, 2015, s. 143). Za sekundární uvedme stát a místní zastupitelství, kteří profitují ze zvýšení příjmů prostřednictvím daní a mají zájem na ekonomickém rozvoji regionu.

Podstata jejich moci pak spočívá v regulaci činnosti firmy pomocí povolení nebo licencí atd. (Bláha a Černek, 2015, s. 143).

Definice svých stakeholderů je pro firmu důležitá, aby mohla naplnit jejich očekávané zájmy a tím i svoji společenskou a etickou odpovědnost. K analýze stakeholderů mohou firmy použít například Matici stakeholderů (viz. Obr. 3), která přiřazuje jednotlivým skupinám stakeholderů váhu na základě míry jejich očekávání a jejich vlivu na firmu samotnou (Bláha a Černek, 2015, s. 144-145).



Obr. 1 Matice stakeholderů
(upraveno podle: Bláha a Černek, 2015, s. 145)

Podnik přiřadí každé skupině stakeholderů nebo jednotlivým stakeholderům dvě číselné hodnoty na základě míry vlivu stakeholdera na podnik (osa x) a míry zájmu stakeholdera na podniku (osa y). Hodnoty dosadí do grafu o dvou osách – každá pro jednu veličinu. Propojením vzniklých souřadnic získá body. Poloha jednotlivých bodů značí váhu stakeholderů a ta naznačí, jak pracovat s daným stakeholderem.

2 PODNIKATELSKÁ ETIKA A MORÁLKA

Jako stakeholdera lze označit subjekt nějakým způsobem spojený s podnikem. Tyto vztahy nejsou pouze finanční povahy, ale jsou zde i další aspekty nefinanční povahy. Jedním z často diskutovaných je etické a morální chování podniků vůči svým stakeholderům. Tyto aspekty pokrývá podnikatelská etika a společenská odpovědnost firem.

Následující kapitoly jsou věnovány podnikatelské etice a společenské odpovědnosti firem. Jsou to modely chování obsahující etické rozhodování. Nejdříve je proto vhodné krátce vymezit obecnější pojem etika, resp. morálka. Etika, jako vědní disciplína, popisuje a analyzuje oblast morálky. Bláha a Černek (2015, s. 2) definují etiku jako vědu o morálce. Etika dále popisuje, jaká a proč by morálka měla nebo neměla být a v čem jsou přínosy nebo negativa daného chování – snaží se tedy morálku zdůvodnit. Morálka jako taková je definována jako konkrétní chování nebo jednání subjektů ve společnosti. Morálka tedy zahrnuje stav skutečný a etika stav optimální (Čaník, Řezbová a van Zavrel, 2006, s. 12-14). Bláha a Černek (2015, s. 13) uvádí, že morálka je deskriptivní etika. *Popisuje mravní rozhodnutí a hodnoty, které společnost zastává. Popisuje, co lidé dělají, ale také objektivně popisuje důvody, kterými své činy vysvětlují. Nesnaží se vysvětlovat, co je a není správné. Pouze popisuje danou situaci.* Obecný pojem etika je na úrovni podniku blíže specifikován a nejvíce spojován s pojmy Společenská odpovědnost firem (Corporate Social Responsibility – CSR) a Podnikatelská etika (Business Ethics – BE). Jedná se o dva nejzákladnější přístupy k metodám odpovědného podnikání. Tyto koncepty se částečně prolínají, avšak existují mezi nimi rozdíly. BE je zejména interně orientovaný koncept a CSR spíše externě (Bláha a Černek, 2015, s. 19-20). CSR je koncept trvale udržitelného rozvoje (Kuldová, 2012, s. 15) aplikovaný na úrovni podniků. Vzhledem k zmiňovanému prolínání konceptů lze tedy odvodit i souvislost BE a TUR. Shrnutí vztahu TUR a chování podniků nabízí Bláha a Černek (2015, s. 153). Podnikatelský sektor by se podle nich měl snažit o docílení rovnováhy mezi sociálními, ekologickými a ekonomickými aspekty jejich podnikání. Bližší charakterizace CSR a BE následuje v dalších kapitolách.

2.1 SPOLEČENSKÁ ODPOVĚDNOST

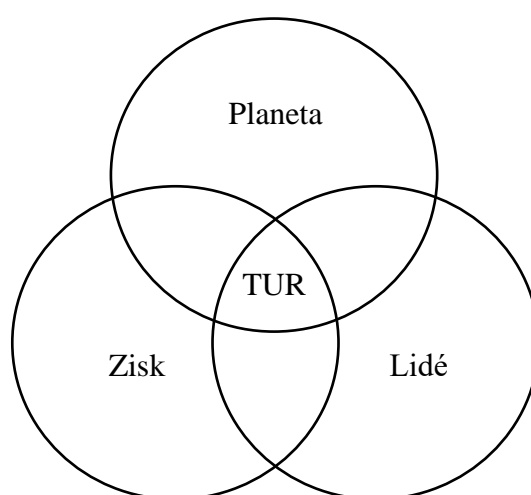
Pojem CSR úzce souvisí s TUR a jako takový lze definovat více způsoby. Jako první tak učinil H. R. Bowen v roce 1953. Uvádí, že podnikatelé mají činit taková rozhodnutí, která jsou v souladu s cíli a hodnotami naší společnosti (Tetřevová a kol., 2017, s. 18). Bowen (2013, s. 3-4) dále tvrdí, že rozhodnutí učiněná podnikateli mají vliv nejen na ně samé, jejich zaměstnance a zákazníky, ale že tato rozhodnutí mají vliv na životy nás všech, dále pokračuje, že tato rozhodnutí zásadně ovlivňují pracovní morálku lidí a jejich spokojenost s vlastní prací, osobní bezpečí a zabezpečení, na míru zhodnocení přírodních zdrojů, na mezinárodní vztahy atd.

Zelená kniha z roku 2001 o společenské odpovědnosti firem, vydaná Evropskou unií, která propaguje CSR, definuje CSR takto: CSR je dobrovolné integrování sociálních a environmentálních hledisek do vlastních firemních operací a do interakcí se svými stakeholdery (Commission of European Communities, 2001).

Následující definice, zahrnuje i zainteresované strany – stakeholdery (jako např. společnost) a dokládá souvislost mezi ekonomickou výkonností podniku v souladu s udržitelným rozvojem: *Jedná se tedy o koncept... kdy firma dobrovolně přebírá spoluodpovědnost za blaho a udržitelný rozvoj moderní společnosti a současně očekává zachování konkurenceschopnosti a ziskovosti, přičemž se nejedná o dva protichůdné cíle.* (Čaník, Řezbová a van Zavrel, 2006, s. 42).

Adámek (2013, s. 10) komentuje dvě důležité vlastnosti CSR; a to velkou šíří tohoto konceptu a z ní pramenící značnou terminologickou nejednotnost. Pavlík a Bělčík (2010, s. 18) s nejednoznačností terminologie souhlasí a dodávají, že to je způsobeno nejen šíří konceptu a jeho dosavadní dobrovolností, ale i nevymezeností hranic celého konceptu. Kašparová a Kunz (2013, s.12) navíc dodávají, že momentálně neexistuje žádná ucelená celosvětově uznávaná definice. Definic je skutečně mnoho, jejich kombinací a sjednocením proto Adámek (2013, s. 12) sumarizuje parametry CSR do tohoto souhrnu: *1. Jedná se o dobrovolný akt (přijetí konceptu CSR je výhradně dobrovolné, nad rámec legislativy), 2. Šíře konceptu je „částečně“ ohraničena oblastí sociální, environmentální a ekonomickou, 3. Koncept může mít důsledky ve zlepšování životních, pracovních a environmentálních podmínek všech zainteresovaných skupin.* Stejně postoje zaujímá i Business Leaders Forum (2017).

Pro názornější přiblížení jsou níže uvedeny jednotlivé oblasti. Oblasti korespondují se třemi charakteristikami konceptu trojí základny, nazývaným triple-bottom-line (česky volně překládáno jako: tři základní pilíře). Literatura charakteristiky jmenuje jako zisk, planeta a lidé. Ty označuje jako prvky, používané jako rámec pro měření a reportování podnikových výkonů. Dále uvádí, že se opírají o pilíře (parametry) ekonomické, environmentální a sociální. Dohromady pak mají směřovat k udržitelnému rozvoji, jak je znázorněno v následujícím schématu.



Obr. 2 Tripple-bottom-line
(upraveno podle: Kunz, 2012, s. 20)

Tyto charakteristiky tedy dohromady korespondují s koncepcí tří oblastí CSR běžně nazývaných i jako tři pilíře CSR (Adámek, 2013, s. 28-29, 36; Kunz 2012, s. 20). Stejný pohled zaujímají i Bělčík a Pavlík (2012, s. 25) Samotné oblasti jsou: ekonomická oblast, sociální oblast a environmentální oblast (Adámek, 2013, s. 37; Čaník, Řezbová a van Zavrel, 2006, s. 44-45; Bláha a Černek, 2015, s.150-154; Bělčík a Pavlík, 2010, s.25; Kunz, 2012 s. 20). Tuto koncepci tedy zaujímají vesměs všichni autoři. Odlišuje se však např. Tetřevová a kol. (2017, s. 23-24), kteří uvádí takzvané modifikované pojetí oblastí společenské odpovědnosti firem a k výše zmíněným oblastem přidává etickou oblast a filantropickou oblast (zaměňuje slovo oblast za odpovědnost).

Obsah jednotlivých oblastí není rovněž vnímán jednotně, nicméně dle obecného konsensu **ekonomická oblast** obsahuje:

- a) principy dobrého řízení,
- b) kodex podnikatelského chování firmy,

- c) transparentnost předkládaných informací o hospodaření organizace a o výrobním procesu,
- d) odmítnutí korupce a protikorupční opatření,
- e) vztahy s akcionáři,
- f) pravidla chování k zákazníkům/spotřebitelům, dodavatelům, investorům,
- g) ochranu duševního vlastnictví a
- h) etiku marketingu a reklamy.

Zasahuje tedy zejména do vnitřního rozsahu organizace – do uspořádání jejího fungování.

Druhá – **sociální oblast** obvykle zahrnuje:

- a) péči o zdraví a bezpečnost zaměstnanců,
- b) vyváženost pracovního a osobního života zaměstnanců,
- c) dialog se stakeholdery,
- d) rozvoj lidského kapitálu a s ním související možnost kariérního postupu,
- e) zaměstnanecké benefity, které jsou výhodné pro obě strany (zvýšení loajality k zaměstnavateli, motivace, daňové úlevy),
- f) rovné příležitosti pro různé skupiny lidí (například ženy, muži a další znevýhodňované skupiny),
- g) firemní filantropii,
- h) rozmanitost na pracovišti, zajištění rekvalifikace propuštěných zaměstnanců pro jejich další uplatnění,
- i) jistota zaměstnání,
- j) opatření proti diskriminaci,
- k) dodržování lidských práv a
- l) zákaz dětské práce.

Environmentální oblast zahrnuje minimalizaci dopadu činnosti organizace na životní prostředí a péči o něj. Aktivity zahrnují:

- a) ekologickou výrobu,
- b) ekologické produkty a služby,
- c) ekologickou firemní politiku (např. úspora energií a vody, recyklování ekologická přeprava), zmenšování dopadů na životní prostředí,
- d) ochranu přírodních zdrojů a
- e) podporu vývoje a výzkumu technologií, které šetří životní prostředí (Adámek, 2013, s. 37; Čaník, Řezbová a van Zavrel, 2006, s. 44-45; Bláha a Černek, 2015, s.150-154; Bělčík a Pavlík, 2013, s. 25-26).

Konkrétní formy CSR pak lze rozdělit na finanční a nefinanční. Finanční formy jsou například: dárcovství, organizování sbírek, sponzoring, udělování speciálních cen, půjčky a další. Nefinanční zahrnují: darování nebo zapůjčení produktů, možnost používání počítačů, software nebo další techniky, kopírování, tisk, levné pronájmy prostor, zajištění dopravy, firemní dobrovolnictví a další (Čaník, Řezbová a van Zavrel, 2006, s. 47).

Přístup k CSR je dělen na proaktivní a reaktivní. Reaktivně se firma chová, čeká-li na příchozí žádosti o nějakou formu spolupráce. Proaktivní přístup pak souvisí se strategií firmy v oblasti CSR, firma sama určí, jaké oblasti bude podporovat. Věnuje se například jedné nebo více předem stanoveným konkrétním oblastem (vzdělávání, zdravotní otázky, volnočasové aktivity dětí, apod.) ...Pro své filantropické chování může také uzavřít dlouhodobě partnerství s nějakou organizací neziskového sektoru. Nebo může založit vlastní nadaci nebo nadační fond (Čaník, Řezbová a van Zavrel, 2006, s. 47).

Dále bude věnována pozornost firemní filantropii. V literatuře (Tetřevová; Čaník, Řezbová a van Zavrel; Bláha A Černek; aj.) je uváděna jako součást CSR na různých úrovních důležitosti zmíněných i v této práci – například jako součást sociálního pilíře CSR nebo jako samostatný pilíř CSR. Koncept samotný má velký dosah a zastřešuje další škály aktivit a přístupů (Kunz, 2012, s. 54), proto je nyní přiblížen zvlášť. Firemní filantropie je termín označující chování firmy, které má vést ke zlepšení veřejného blaha a podpoře druhých osob. Spíše než, že by firemní filantropie byla jedna činnost, obsahuje tento koncept širokou škálu dílčích činností firmy (Kunz, 2012, s. 54, 56) a má velký dosah sama o sobě. Je však jednoznačně úzce sepjatá s konceptem CSR.

Slovo filantropie pochází z řeckého *filos* – milující, *anthropos* – člověk. V češtině mu je nejbližší slovo *lidumil*. Firemní filantropie je koncept založený na dobrovolném dárcovství firmy (Čaník, Řezbová a van Zavrel, 2006, s. 48), kdy firma neočekává protiplnění (Adámek, 2013, s. 27). Podle Čaníka a kol. (2006, s. 48) je firemní filantropie součástí společenské odpovědnosti firmy a zahrnuje charitativní dary (např. podpora potřebných oblastí) a společenské investice (např. do vědy a výzkumu) – tyto a dvě další: komerční aktivity ve společnosti (propagace skrz filantropickou činnost) a poslání firmy – komerční činnost (dosáhnout zisku) zahrnuje souhrnně do celého konceptu CSR, jak je znázorněno na následujícím obrázku (obr. 2). Není tedy žádoucí tyto dva termíny zaměňovat.



Obr. 3 Firemní filantropie ve vztahu s CSR
(převzato podle: Čaník, Řezbová a van Zavrel, 2006, s. 48)

Kuldová (2012, s. 25) zastává tentýž názor a nazývá firemní filantropii klíčovým nástrojem CSR.

Tetřevová a kol. zastávají názor, již zmíněný v kapitole o CSR, že firemní filantropie je samostatný pilíř a podle nich se sestává z firemního dárcovství a firemního dobrovolnictví jako dvou hlavních složek. Dále přidávají správu či vlastnictví uměleckých sbírek jako třetí součást (2017, s. 106).

Bláha a Černek (2015, s. 152-153) zahrnují firemní filantropii do sociálního pilíře CSR a dále rozvíjí konkrétní příklady firemní filantropie spojené se zaměstnanci. Uvádí například: služby pro bono [bezplatné služby například pro dobročinné organizace (Čaník, Řezbová a van Zavrel, 2006, s. 84)] volunteering (dobrovolnictví), payroll giving (srážka ze mzdy na dobročinné účely) nebo matching fond [Bělčík a Pavlík (2013, s.48) ho definují jako fond, do kterého přispívají zaměstnanci a firma pak daruje částku odvozenou od vybrané částky podle předem stanovených pravidel] (Čaník, Řezbová a van Zavrel, 2006, s. 83-85). Může tedy nabývat peněžních i nepeněžních forem (Adámek, 2013, s. 27).

2.2 PODNIKATELSKÁ ETIKA

Podnikatelská etika, anglicky Business Ethics – odtud zkratka BE používaná i v česky přeložené literatuře (Čaník, Řezbová a van Zavrel, 2006, s. 35), spadá jako vědní disciplína do aplikované etiky (Bláha a Černek, 2015, s. 14). Zkoumá morálku na nejnižší úrovni etiky, která je v literatuře uváděna jako mikroúroveň nebo mikro-etika, definovaná jako chování jednotlivců. Dalšími úrovněmi jsou mezoúroveň a makroúroveň a k nim korespondující molar-etika a makro-etika (Čaník, Řezbová a van Zavrel, 2006, s. 36). Bláha a Černek (2015, s. 52) dále uvádí i nadnárodní úroveň, která zahrnuje nadnárodní podniky. Makroúroveň je druhá nevyšší úroveň a *hledá optimální společenský řád*. Mezoúroveň se pak zabývá subsystémy zejména podnikatelskými subjekty (sem spadá CSR). Mikroúroveň podle literatury splývá s mezoúrovní, jen se více zaměřuje na jednotlivce. Patří sem tedy se směrnicí (předmět práce) korespondující odmítnutí korupce. *Otázka přijetí úplatku je spíše tématem mikro-etiky* (Čaník, Řezbová a van Zavrel, 2006, s. 36). Business Leaders Forum pak (2017) sumarizuje celou koncepci podnikatelské etiky jako vliv morálních hodnot na podnikatelské aktivity a snahu o začlenění etiky do firemního rozhodování. Bělčík a Pavlík (2013, s. 25) pak zastávají názor, že koncepce BE a CSR splývají do takové míry, že je není třeba rozlišovat. Kunz (2012, s. 21) celou problematiku etického chování zařazuje do ekonomické oblasti CSR na úroveň jednotlivých aktivit v této oblasti.

Novější literatura zahrnuje podnikatelskou etiku přímo jako jeden z pilířů společenské odpovědnosti firem. Mluví o ní jako o etické odpovědnosti (Tetřevová a kol., 2017, s. 23).

Oblasti a jednání, ať už žádoucí nebo nežádoucí, které propojují podnikatelskou činnost s BE jsou: individuální etika, práva zaměstnanců, ochrana spotřebitelů, diskriminace, kodex chování – etický kodex¹⁾, využívání energie, využívání tajných informací organizace při obchodním jednání, výhody poskytované organizací, globální podnikání, odpovědnost organizace, odpovědnost zaměstnanců, vztahy s odbory, upozorňování zaměstnanců na neetické jednání, počítačová data a ochrana údajů, ochranu životního prostředí, ochranu zvířat a výzkum, odmítnutí korupce, průmyslovou špionáž, odměňování manažerů zejména vrcholové úrovně, hladomor a země třetího světa (Bláha a Černek, 2015, s. 20-21). Z tohoto výčtu je patrné prolínání se CSR zejména pak v části

¹⁾ Etický kodex je samoregulační firemní nástroj pro řízení zaměstnanců při jejich rozhodování se v etických záležitostech. Posiluje čestné firemní jednání (Tetřevová, 2017, s. 93-94).

environmentálních a sociálních otázkách. Výčet je poměrně rozsáhlý, v některých případech obecný, a ne příliš konkrétní. Tetřevová a kol. shrnují aktivity takto: vyhýbání se korupci, respektování autonomie ostatních, spravedlivý a upřímný přístup ke všem, vyhýbání se jakékoliv diskriminaci, jednání se zájmem o blaho všech, odmítání dětské práce, odmítání jakýchkoliv druhů obtěžování, dodržování pravidel o ochraně důvěrných či interních informací.

Tetřevová (2017, s. 93-101) dále uvádí konkrétní nástroje pro etické řízení: instalace etického kodexu, vzdělávání a výcvik zaměstnanců k etickému jednání, vypracovávání etického reportingu, realizace etického auditu, uplatnění etických vzorů a vytvoření úřadu firemního ombudsmana, etického výboru nebo linky hlášení neetického jednání.

2.3 KORUPCE

Korupční jednání negativně postihuje celou společnost a je i dnes velkým problémem – jenom vnímání korupce v Česku za rok 2016 se podle Indexu vnímání korupce¹⁾ zhoršilo o deset příček (Transparency International, 2017). Korupce je podle následujících definic v přímé kontradikci s udržitelným rozvojem. Boj proti korupci jako nemorálnímu jednání je zahrnut jak v konceptu CSR, tak i v konceptu BE. Následující text vysvětluje termín korupce a s tím i důvod významnosti boje proti korupci.

Korupce je na první pohled jednoduchý systém vzájemných výměn mezi dvěma subjekty. Avšak tento koncept navzdory své jednoduchosti nabývá velké šíře. Jako vzájemná výměna může být definováno velké množství vzájemných kompenzací daných subjektů. Také způsoby provedení výměny a motivace pro spáchání korupce dále rozšiřují tento systém. Na základě nich lze dále rozlišovat další různé typy korupce. V poslední řadě je třeba zmínit i dopady korupce. Korupce se objevuje jako negativní jev ve společnosti, politice a postihuje hospodářství. Nabývá různých forem podle jejího rozsahu a organizovanosti. *Vyznačuje se podplácením, úplatky, vydíráním, zastrašováním, privilegii, neoprávněnými příjmy a jejich vyžadováním, udělováním přízně nebo protěžováním.* To že se nějaký subjekt chová korupčně, znamená, že se nechová ve prospěch veřejného zájmu, jak je jeho morální nebo právní povinností, ale v prospěch

¹⁾ Index vnímání korupce je od roku 1995 zveřejňován organizací Transparency International. A zkoumá korupci ve veřejném sektoru (Žák a kol., 1999, s. 360).

svůj. Nabývá například moci, pozic nebo peněz. Literatura toto označuje obecně jako neoprávněná výhoda (Bláha a Černek, 2015, s. 20-21).

Transparency International (2014) používá vlastní definici korupce: *Korupci lze definovat jako zneužití svěřených pravomocí za účelem získání nezaslouženého osobního (soukromého) prospěchu.*

Korupce zabraňuje efektivnímu řešení problémů, ze kterého by těžili všichni stakeholderi: *Jinak řečeno, korupcí je, když osoba zastupující veřejný zájem jedná s vidinou osobního prospěchu, místo toho, aby prosazovala nejlepší možné řešení ve prospěch občanů* (Bláha a Černek, 2015, s. 20-21).

Typy korupce a jejich rozdělení je opět obsáhlé téma. Bláha a Černek (2015, s. 76) uvádí například funkční korupce (nahodilá) a systémová korupce (systematická, korupce je součástí systému. Podle oblastí působení korupce pak korupce v: ekonomice, politice, veřejné sféře, médiích, sportu a církevních strukturách. Nejedná se tedy pouze o problém ve firemním prostředí). Pro oblasti korupce se používá i termín korupční prostředí, které je obecně definováno jako institucionální oblast veřejné moci, která je postižená korupcí (Otáhal, 2006).

Typů korupce je velké množství, uvedme tedy alespoň některé relevantní, které korespondují s výše zmíněným. Policie České republiky uvádí, že typy korupčního jednání jsou definované trestním zákoníkem, který sám o sobě nepoužívá termín korupce, ale tento negativní jev postihuje konkrétními trestnými činy uvedenými v trestním zákoníku, kde jsou nazvány jako *Trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných*. Vyzdvihuje konkrétní činy a to: přijetí úplatku, podplácení nebo nepřímé úplatkářství. Policie s odkazem na trestní zákoník dále uvádí například zneužití pravomoci úřední osoby a korupci při zadávání veřejných zakázek (Ministerstvo vnitra, 2017).

Další typy korupce uvádí Bláha a Černek (2015, s. 79), zmiňme dva příklady, které dokazují, že korupce navzdory obecnému pojetí nabývá i nepeněžní formy, jak je zmíněno v definici na začátku. Protislužbou nekale obdarovaného subjektu je pak například pouze loajalita obdarovaného subjektu. Jsou to: Nepotismus – zvýhodňování příbuzných, v širším pojetí i přátel nebo spojenců, jde o formu protekce, kdy nezáleží na kompetenci osoby, jež má obsadit nějaký post, ale na jejím vztahu k osobě, která o postu rozhoduje. Klientelismus – distribuce statků, služeb nebo postů je realizována na bázi konexí nebo přátelských vztahů a protekci.

Uvedený výčet, je jen částí plného rozsahu všech typů. Zdůvodněním rozsahu může být i původ slova. Korupce je z latinského *corrumpere* – kazit (Bláha a Černek, 2015, s. 75). A jako zkaženost lze nazvat spoustu modelů chování jedinců.

V poslední řadě je žádoucí zmínit dopady korupce. Korupce poškozuje ekonomickou soutěž. Destabilizuje veřejné instituce a tím poškozuje veřejný zájem. Snižuje atraktivitu trhu a snižuje hospodářský růst. Zhoršuje vnímání korupcí nakažené společnosti jako celku (Bláha a Černek, 2015, s. 80). Transparency International (2012) uvádí: *Hospodářská prosperita a míra zadluženosti státu jsou s korupcí úzce provázány. Bez efektivního boje s korupcí, včetně posilování institucionální odolnosti, nebude úsilí o vyrovnaný rozpočet a hospodářský růst úspěšné.* Žák (1999, s. 360) shrnuje nepříznivé dopady takto: poškozování volného obchodu, plýtvání zdroji, podlamování rozvoje, porušování lidských práv, poškozování životního prostředí a zvyšování strádání obyvatelstva nejchudších zemí.

2.4 PROBLEMATIKA LIDSKÝCH PRÁV

Dle názoru autora je člověk nejdůležitější jednotka společnosti a tvoří podstatu společnosti, proto jsou tato práva nesmírně důležitá a jejich dodržování má vést k obecnému blahu na celé planetě, růstu a pokroku celé lidské rasy a míru. Z toho vyplývá, že určují základní směr, kterým by se mělo ubírat lidské chování, aby bylo morální.

Základní lidská práva (ZLP) zasahují do různých oblastí lidského života a do všech aktivit člověka. Stanovují právo člověka na kvalitní, plnohodnotné a svobodné prožití svého života. Samotná deklarace pak používá často i slovo *důstojné* prožití života. Lidská práva jsou přiznávána každé lidské bytosti nehledě na národnost, místo pobytu, etnického původu, barvy, náboženství, jazyka nebo jakéhokoliv jiného atributu (Office of the High Commissioner, 2017).

Z následujícího výčtu plyne prolínání ZLP s podnikáním, podnikatelskou etikou a společenskou odpovědností firem zmíněných v korespondujících kapitolách této práce. V České republice jsou ZLP zakotvena přímo v ústavě jako Listina základních práv a svobod (Česko, 1992).

Lidská práva byla charakterizována v minulém století v roce 1948, valným shromážděním Organizace spojených národů (OSN), vyhlášením Všeobecné deklarace lidských práv. Má 30 článků popisujících tuto problematiku. Deklaruje lidskou svobodu, rovnost, rovnost před zákonem, presumpci nevinu. Dále právo: na život, být vyslechnut

před nezávazným soudem, na soukromí, na svobodný pohyb, na azyl, na státní příslušnost, na manželství a rodinu, na majetek, na svobodu myšlení a na víru, na svobodu přesvědčení a projevu, na svobodu shromažďování, na sociální zabezpečení, na práci za řádnou odměnu a na zakládání odborů, na odpočinek, zotavení, spravedlivé pracovní hodiny a placenou dovolenou, na sociální zabezpečení v nezaměstnanosti, nezpůsobilosti k práci, nemoci..., na participaci na kulturním životě a ochranu autorovy tvorby. Zavrhuje diskriminaci, podporuje člověka jako právní osobnost, která nemůže být svévolně perzekuovaná právním systémem, ve kterém se nachází. Hájí právo člověka na participaci v řízení své země. Dále požaduje právo na vzdělání a zdůrazňuje důležitost vzdělávání. V posledních 3 článcích pak stanovuje, že každý má právo na světový řád, kde budou uplatněny tyto principy, dále, že každého svoboda končí tam, kde začíná svoboda jiného a také, že nic v tomto vyhlášení nesmí být jakýmkoliv subjektem použito jako záminka k potlačení právě těchto práv dalšího subjektu (OSN Česká republika, 2015, s. 1-62).

Nefinanční informace zabírají velkou šíři a jsou rozmanité jak svým obsahem, tak i přesností svojí definice a mírou vymezení termínů. Aplikováním morálních a etických pravidel do podniku se dále význam etiky a morálky mění, a ještě dále specifikuje kvůli zvláštnostem vztahu mezi podnikem a stakeholdery. Moderní podniky aplikují principy řízení a chodu podniku, které respektují etické a morální chování a zahrnují ho do svých činností. Nemají však jednotný návod, jak toto provádět, o těchto činnostech komunikovat a činí tak v různé míře a různými způsoby.

3 SMĚRNICE O NEFINANČNÍM REPORTINGU EVROPSKÉ UNIE

Pro implementaci principů TUR na úrovni podniků formou směrnice o nefinančním reportingu se Evropská unie rozhodla na základě světového vývoje v této oblasti, který ukazuje, že aktivity popsané v této práci například CSR, podnikatelská etika, aj. jsou nejen prospěšné pro firmu i její stakeholdery, ale zároveň přispívají k cílům TUR, které jsou v souladu s cíli Evropské unie. Pro tuto práci jsou podstatné dvě směrnice a to směrnice 2013/34/EU a směrnice 2014/95/EU, které jsou hlavním nástrojem Evropské unie pro zavedení nefinančního reportingu a je jim věnován následující text. Nejdříve je však níže krátce definován termín reporting.

3.1 REPORTING

Slovo reporting je přejato z anglického report, které znamená „podat zprávu“ (Řešetka, 2000, s. 455). Pro tuto práci je podstatný podnikový reporting, který definuje Tetřevová a kol. (2017, s. 99) jako informační nástroj podniku, používaný pro komunikaci podniku se svými stakeholdery. Podnikový reporting je i manažerským nástrojem využívaným pro měření pokroku vůči podnikovým cílům, popřípadě i pro vytváření nových cílů a strategií k jejich dosažení. Poslední pro tuto práci nejrelevantnější je (podnikový) nefinanční reporting.

Nefinanční reporting obsahuje reporty environmentálního a sociálního charakteru. Lze sem tedy zahrnout reporting CSR aktivit firmy. Pavlík a Bělčík (2010, s. 47) ve své publikaci uvádí základní informace, které by takový report měl obsahovat: základní představení korporace; vztah firmy k životnímu prostředí, okolní komunitě a ke svým zaměstnancům; environmentální dopady a potenciální rizika spojená s provozem podniku, a nakonec konkrétní CSR aktivity.

V publikaci hnutí GRI a CSR Europe (2017, s. 5, 6) je nefinanční reporting vyzdvihován jako nástroj firem pro vylepšení jejich zodpovědného podnikání a nástroj, který přispěje k budování udržitelnější společnosti. Jako výhody uvádí zvýšení důvěry stakeholderů. Další výhodou je učení se ze samotného reportovacího procesu. Za další reporting přispívá ke kontinuálnímu zlepšování podniku. V neposlední řadě reporting přispívá k demonstraci podnikatelské integrity podniku – transparentnosti.

Konkrétní rámce pro tento reporting jsou pak mezinárodně uznávané standardy. Jde například o: Eco-Management and Audit Scheme (EMAS), United Nations Global Compact, směrnice Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) pro nadnárodní podniky, norma ISO 26000, Global Reporting Initiative, standard AccountAbility 1000, standard Social Accountability 8000 (Kašparová a Kunz, 2013, s. 47). Ministerstvo průmyslu a obchodu v České republice na svém portálu Národní informační portál o CSR uvádí tyto standardy a navíc ještě: Tripartitní deklaraci zásad o nadnárodních podnicích a sociální politice a Řídící principy OSN pro byznys a lidská práva (Národní informační portál o CSR, 2015).

3.2 SMĚRNICE 2013/34/EU

Aplikace nefinančního reportingu byla provedena legislativními orgány evropské unie formou směrnice 2014/95/EU, která nefinanční reporting začleňuje, jako povinnost pro podniky, do směrnice 2013/34/EU. Další text krátce analyzuje směrnici 2013/34/EU a vysvětluje její souvislost s předmětem práce.

Celým názvem se nazývá Směrnice Evropského parlamentu a rady 2013/34/EU. Je ze dne 26. června 2013 a zabývá se ročními závěrkami, konsolidovanými účetními závěrkami a souvisejícími zprávami některých forem podniků a dále mění jednu a ruší dvě další směrnice, které nahrazuje. Mění dosavadní směrnice o účetnictví, tak aby byly v souladu s evropskou strategií Evropa 2020 pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění zejména pro malé a střední podniky, která si dává za cíle: zlepšení podnikatelského prostředí, internacionalizaci podniků a zmenšení administrativní zátěže. Toho má být dosaženo úpravou dosavadních pravidel pro finanční reporting směrnicí 2013/34/EU. Důraz je kladen na přiměřenost zpráv, která má korespondovat s velikostí podniků, jejich srovnatelnost minimálně na úrovni Evropské unie a na jejich pravdivost, věrnost a poctivost. Povinnosti, které směrnice 2013/34/EU stanovuje jsou spojeny zejména s finančním reportingem. Dále například reporting o vedení a správě podniku a nově je směrnicí 2014/95/EU začleněn i nefinanční reporting (Evropská unie, 2013), o kterém pojednává tato práce.

3.3 SMĚRNICE 2014/95/EU

Po vymezení výchozích témat se tato část práce bude zabývat samotnou směrnicí. V oficiálním dokumentu je označována jako Směrnice Evropského parlamentu a rady 2014/95/EU. Byla schválena 22. října 2014 ve Štrasburgu za Evropský parlament

předsedou Martinem Schultzem a za Radu předsedou Benedettem Della Vedovou. V zásadě je to směrnice měnící směrnici 2013/34/EU v oblastech týkajících se uvádění nefinančních informací a informací o rozmanitosti pro určitou skupinu podniků, které splňují dané parametry, které jsou uvedeny dále. Samotnou směrnici tvoří tři větší části. V první jsou důvody pro její zavedení, v druhé jsou změny směrnice 2013/34/EU a v poslední – třetí jsou pokyny pro zavedení této směrnice. Každá část se skládá z článků a ty pak následně z odstavců a pododstavců. Tyto části budou jednotlivě rozebrány a jednotlivé entity budou charakterizovány (Evropská unie, 2014).

3.3.1 První část – přínosy a důvody zavedení směrnice 2014/95/EU

V první části je 23 odstavců označených jako důvody pro zavedení směrnice. Jako první jsou však uvedeny, v několika větách, odkazy na Smlouvu o fungování Evropské unie, zejména na článek 50 odstavec 1, který pojednává o svobodě usazování (Evropská unie, 2014) z předchozího článku 49. Ten zakazuje omezování *zřizování poboček, zastoupení nebo dceřiných společností podniku státními příslušníky jednoho členského státu na území jiného členského státu*. Je zde tedy patrná snaha o odstranění omezení podnikání, které tkví v příslušnosti k určitému státu Evropské unie. Článek 50 pak nařizuje Evropskému parlamentu a Radě, na návrh Komise po konzultaci s Hospodářským a sociálním výborem, přijmout směrnice k zavedení svobody usazování v určité oblasti činnosti. Toto nařízení je charakterizováno následně uvedenými úkoly, ty zahrnují úkoly: zabývání se činnostmi, kde je svoboda usazování prospěšná pro rozvoj výroby a obchodu; zajišťující spolupráci orgánů správy členských států, *aby se informovaly o konkrétní situaci v různých oborech činností uvnitř Unie*; odstraňující předchozí legislativní nařízení, která brání v rozšiřování svobody usazování; umožnění *příslušníkům jednoho členského státu nabyvat a užívat nemovitosti v jiném členském státě*; které odstraní omezení svobody usazování tam, kde to jde (Parlament České republiky, 2008, s. 21-22). Směrnice některé tyto úkoly podporuje svým zněním. Dále se směrnice odkazuje na stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru, který ve svém znění návrh na směrnici vítá. Komentuje směrnici jako přiměřený a pružný nástroj pro transparentnost v environmentální, sociální, společenské a správní oblasti a zároveň ji vyzdvihuje jako dobrý krok pro zlepšení komunikace podniků se svými stakeholdery. Potvrzuje také skutečnost, že návrh směrnice se týká jen větších podniků a tím nebudou uvaleny další požadavky na menší podniky. Dále výbor uvádí, že tato směrnice přichází ve vhodný okamžik, *kdy občanská společnost stále více vnímá působení podniků na společenství, je*

požadována větší transparentnost a kdy dochází k rozvoji sociálně odpovědných investic. Dále v okamžik, kdy jsou rozvinuty rámce a systémy pro nefinanční reportování (uvedené dále nebo v kapitole o reportingu). Poté zmiňuje, že vyšší transparentnost v této době přispěje v boji proti ekologické, hospodářské a sociální krizi. Dalším důvodem, proč je správná doba pro přijetí směrnice je rozvoj systémů pro měření dopadu podnikání na životní prostředí a fakt, že některé podniky začínají aplikovat praktiky zodpovědného podnikání. Výbor pozitivně hodnotí působení směrnice v oblastech: *zařazování environmentálních, sociálních a správních otázek do strategie komunikace podniku, posilování úlohy valných hromad akcionářů a zásad odpovědných investic, umožňování podnikům zapojit se do pokrokového směru udržitelného rozvoje* (Evropský hospodářský a sociální výbor, 2013, s. 47-51).

Směrnice samotná pak pokračuje v uvádění jednotlivých důvodů, jež jsou začleněny do jejího znění. Ne všechny body mají charakter důvodu, následně jsou proto označeny jako body.

V bodě (1) s odkazem na sdělení *Akt o jednotném trhu – Dvanáct nástrojů k podpoře hospodářského růstu a posílení důvěry – „Společně pro nový růst“* z roku 2011, směrnice připomíná vymezení požadavku tohoto aktu na docílení srovnatelné úrovně transparentnosti sociálních a environmentálních informací sdílených podniky ve všech členských státech (Evropská unie, 2014). Více pak v samotném aktu, zejména pak v kapitole 2.8. Sociální podnikání, kde je přímo požadavek pro evropskou Komisi na *legislativní návrh o transparentnosti v sociálních a ekologických informacích poskytovaných podniky všech odvětví*, který má vést k sociálně spravedlivějšímu a ekologicky udržitelnému růstu (Evropská komise, 2011, s. 15).

Potřebu legislativního rámce pro nefinanční reporting potvrdila podle bodu (2) i *Obnovená strategie EU pro sociální odpovědnost podniků na období 2011–2014* (Evropská unie, 2014). Tato zpráva opět zdůrazňuje pozitiva nefinančního reportingu a nefinančních aktivit podniků. Například uvádí zvýšení konkurenceschopnosti, zlepšení řízení rizik, úsporu nákladů, zlepšení vztahů se zákazníky, zvýšení inovační kapacity, lepší zacházení s lidským kapitálem a zvyšování důvěry vůči svému okolí. Dále uvádí, že *prostřednictvím sociální odpovědnosti podniky mohou přispět k plnění cílů smlouvy o Evropské unii v oblasti udržitelného rozvoje a vysoce konkurenceschopného sociálně tržního hospodářství* (Evropská komise, 2011, s. 3).

Bod (3) uvádí usnesení z 6. února 2013 *Sociální odpovědnost podniků: řádné, transparentní a odpovědné obchodní chování a udržitelný růst* a *Sociální odpovědnost podniků: podpora zájmů společnosti a cesta k udržitelné obnově podporující začlenění* jako další usnesení podporující začlenění zveřejňování *informací o udržitelnosti*, dodává, že tyto pak mají za cíl *zjistit rizika udržitelnosti a zvýšit důvěru investorů a spotřebitelů*. Dále přímo spojuje uvádění těchto informací jako součást postupu k docílení TUR a dodává, že jsou potřebné k měření dopadu podniků na společnost. Požadavky na tento legislativní návrh jsou flexibilita – jako důvod uvádí šíři (*rozmanitost*) celého konceptu, srovnatelnost, a nakonec snadnost přístupu k těmto informacím.

V bodě (4) je zdůrazněna nutnost koordinace vnitrostátních předpisů zejména z důvodu působení některých podniků ve více státech.

Bod (5) navazuje a komentuje potřebu stanovit minimální právní požadavek na rozsah reportů; ty by měly být věrné, komplexní a obsahovat přehled o podnikových politikách, výsledcích a rizicích.

Bod (6) stanovuje minimální požadavky na přehledy nefinančních informací obsahující informace o environmentálních, sociálních a zaměstnaneckých otázkách, dodržování lidských práv a boje proti korupci a úplatkářství. Dále by měl přehled obsahovat popis politik výsledků, rizik a postupů náležité péče¹⁾ uplatňovaných podnikem i s ohledem na své dodavatelské a subdodavatelské řetězce v relevantních případech. V poslední řadě zmiňuje, že státy mají mít možnost osvobodit podniky, které už takovou zprávu zpracovávají, pokud tato zpráva obsahuje stejné informace.

Bod (7) konkretizuje požadavky na informace v jednotlivých oblastech. Začíná s oblastí environmentální. Report by měl obsahovat zprávu o *současných a předvídatelných dopadech působení podniku na životní prostředí a případě na zdraví a bezpečnost, využívání obnovitelných a neobnovitelných zdrojů a znečišťování ovzduší*. Pokračuje s oblastí sociální a zaměstnaneckou. Uvádí, že informace *mohou* obsahovat *opatření pro zajištění rovnosti pohlaví, provádění základních úmluv Mezinárodní organizace práce, pracovních podmínek, sociálního dialogu, dodržování práv zaměstnanců na informace a konzultace, dodržování práv odborů, informace o zdraví a bezpečnosti při práci, informace o dialogu s místními společenstvími a opatření k zajištění rozvoje těchto*

¹⁾ Jde o princip, kdy se firma snaží Identifikovat skutečné i potenciální nepříznivé dopady své činnosti a předcházet jim; popřípadě je řešit (Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2013, s. 10).

společenství. Dále zmiňuje, že by přehled mohl obsahovat informace o předcházení porušování lidských práv nebo o nástrojích proti korupci a úplatkářství.

Bod (8) stanovuje, že podniky by měly uvádět informace, co se týče nejpravděpodobnějších příčin vzniku rizik s vážnými dopady a o rizicích, která už existují. Podniky mají zvážit jejich závažnost na základě jejich rozsahu a významu. Dále upřesňuje, že rizika mohou zasahovat nejen do samotné činnosti podniku, ale v některých relevantních případech souvisí i s jejich produkty, službami a obchodními vztahy i s dodavatelskými a subdodavatelskými řetězci.

Bod (9) stanovuje výchozí rámce pro reportování. Uvádí vnitrostátní rámce, unijní rámce – environmentální řízení podniků a audit (EMAS), mezinárodní rámce – úmluva OSN nazvaná Global Compact, obecné zásady v oblasti podnikání a lidských práv – OSN, Chránit, dodržovat a napravovat, směrnice Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), normu ISO 26000, tripartitní deklaraci Mezinárodní organizace práce o zásadách pro nadnárodní společnosti a sociální politiku, globální iniciativa pro podávání zpráv (Global Reporting Initiative) nebo jiné uznávané mezinárodní rámce.

Bod (10) zadává členským státům, aby vytvořily mechanismy, které zajistí, aby podniky uváděly informace požadované touto směrnicí. Také vyžaduje zavedení postupů pro vymáhání dodržování povinností spojených s požadavky směrnice.

Bod (11) zmiňuje dokument „Budoucnost, jakou chceme“ z konference OSN Rio+20, který uznává význam podávání zpráv podniků o udržitelnosti. Také klade požadavek na vypracování modelů pro reportování, které mají zjednodušit začlenění finančních a nefinančních informací.

Bod (12) spojuje směrnici s cílem Plánu pro Evropu účinněji využívající zdroje, který stanovil, že do roku 2020 mají být zavedeny tržní a politické pobídky, které odměňují investice podniků do účinného využívání zdrojů.

Bod (13) uvádí: závěry ze dnů 24. a 25. března 2011, kdy Evropská rada vyzvala k snížení administrativní zátěže zejména pro malé a střední podniky a strategii Evropa 2020 pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, která stanovuje snahu o zlepšení podnikatelského prostředí pro malé a střední podniky a o jejich internacionalizaci. Na základě těchto a na základě směrnici uvedené zásady „zelená malým a středním podnikům“, směrnice zdůvodňuje, proč se týká jen velkých podniků.

Bod (14) definuje podniky, kterých se směrnice má týkat na základě průměrného počtu zaměstnanců, bilanční sumy a čistého obratu. Směrnice by se měla týkat podniků, které jsou subjektem veřejného zájmu, a subjektů veřejného zájmu, které jsou mateřským podnikem velké skupiny. V obou případech stanovuje podmínku, na jejímž základě, pokud je splněna, je vyžadováno podání informací podle směrnice, konkrétně pokud průměrný počet zaměstnanců přesahuje 500 a to i pro konsolidované podniky. Tato podmínka má zamezit požadování reportů od podniků a skupin, které mají být osvobozeny.

Bod (15) požaduje srovnatelnost a soudržnost informací v konsolidovaných zprávách podávaných skupinami podniků. K docílení toho požadavku mají být vnitrostátní předpisy koordinovány. Dále přikládá požadavek, aby zprávy byly sestaveny tak, aby informace týkající se těchto skupin podniků mohly být předány členům a třetím stranám.

Bod (16) stanovuje, jak bude kontrolováno plnění požadavků směrnice. Zadává, že statutární auditoři a auditorské společnosti by měly pouze ověřit, jestli byla zpráva zpracována. Členské státy pak mohou požadovat i ověření informací uváděných podniky pomocí nezávislého poskytovatele ověřovacích služeb.

Bod (17) zadává Komisi, aby vypracovala nezávazné pokyny zahrnující obecné a odvětvové klíčové ukazatele výkonnosti. Komise má při tomto vypracování konzultovat svoje postupy s příslušnými zúčastněnými stranami. Zvláště dodává, že při odkazech na environmentální aspekty má Komise zahrnout přinejmenším využívání půdy a vodních zdrojů, emise skleníkových plynů a využívání materiálů.

Bod (18) komentuje důležitost politiky rozmanitosti¹⁾ zejména pak v rámci svých řídicích a dozorčích orgánech. Jako hlavní důvod v prospěch této politiky uvádí zamezení „*skupinového myšlení*“, které omezuje inovativní a konstruktivně kritické myšlení.

Bod (19) navazuje na bod (18) a dodává, že uvedené politiky rozmanitosti by měly obsahovat aspekty jako věk, pohlaví, vzdělání nebo profesní zkušenosti. Celá povinnost uvádění těchto informací, by se měla vztahovat jen na některé velké podniky²⁾. Odkazuje se na článek 20 směrnice 34, který určuje, že uvádění politiky rozmanitosti *by mělo* být

¹⁾ Politika rozmanitosti využívá rozdílů mezi pracovníky jako lidmi v prospěch podniku (Armstrong, 2007, s. 144).

²⁾ Velký podnik je definován ve směrnici 2013/34/EU na základě hraniční bilanční sumy (hodnota některých aktiv blíže viz s. 29 směrnice) 20 mil. Eur a čistého obratu 40 mil. Eur a třetím kritériem je průměrný počet zaměstnanců, pro velký podnik je hraniční hodnota 250 průměrných zaměstnanců během účetního období. Pokud nějaký podnik překročí dvě z uvedených tří kritérií, je považován za velký podnik (Evropská unie, 2013, s. 28).

součástí výkazu o správě a řízení podniku. Dále tento bod zavádí pravidlo, že pokud podnik žádnou politiku rozmanitosti neuplatňuje, musí jasně vysvětlit proč tomu tak je.

V bodě (20) jsou zmíněny výsledky vrcholných schůzek skupin G8¹⁾ a G20²⁾, které vedly k tomu, že OECD byla požádána, aby vypracovala standardizovaný vzor pro podávání zpráv pro nadnárodní podniky, *jimiž by podávaly daňovým orgánům zprávy o svých ziscích a daňových platbách po celém světě*. Uvádí, že tento vývoj doplňují návrhy obsažené v směrnici. *Byly vzaty v potaz i iniciativy na úrovni Unie a odkazy Evropské rady z 22. května a 19. a 20. prosince 2013 na podávání zpráv podle jednotlivých zemí ze strany velkých podniků a skupin, obdobná ustanovení ve směrnici Evropského parlamentu a Rady 2013/36/EU a v poslední řadě mezinárodní úsilí o zvýšení transparentnosti v oblasti finančního výkaznictví*.

Bod (21) shrnuje cíle směrnice: zvýšit relevantnost, soudržnost a srovnatelnost informací uváděných některými velkými podniky a skupinami v Unii a toho lze dosáhnout lépe na úrovni unijních předpisů spíše než na úrovni jednotlivých států. Komentuje, že směrnice neporušuje zásadu subsidiarity³⁾ stanovenou v článku 5 ve Smlouvě o Evropské unii. Také dodává, že směrnice neporušuje zásadu proporcionality⁴⁾ stanovenou taktéž článkem 5.

Bod (22) komentuje, že směrnice dodržuje základní práva a zásady uznané Listinou základních práv Evropské unie. Uvádí například právo na svobodu podnikání, respektování soukromého života a ochranu osobních údajů. Bod přímo přikazuje, že tato směrnice musí být provedena v souladu s výše zmíněnými právy a zásadami.

Bod (23) uvádí, že směrnice 34 by měla být změněna odpovídajícím způsobem.

Lze tedy vyvodit, že dosud dobrovolné rámce pro nefinanční reporting jsou nyní Evropskou unií doporučovány, jako rámce, od kterých se má odvíjet nově povinný nefinanční reporting velkých firem. Důvodů pro zavedení této povinnosti je více: Směrnice má dopomoci k plnění cílů TUR. Plní některé z úkolů, které mají zamezit ztěžování zavádění svobody usazování. Dále má dopomoci v boji proti ekologické, hospodářské

¹⁾ G8 je sdružení osmi nejbohatších států světa.

²⁾ G20 je sdružení dvaceti největších ekonomik světa.

³⁾ Zásada subsidiarity je včleněna do smlouvy o fungování Evropské unie a stanovuje, kdy má činnost Evropské unie, v rámci její pravomoci, přednost před činnostmi členských států. Tam, kde členské státy dokáží uspokojivě vykonávat svoje povinnosti, nesmí podle této zásady Evropská unie zasahovat. (Rafaelli, 2017). Pokud cílů nelze dosáhnout na úrovni členských států, pak zasahuje Evropská unie (Pitrová, 2003, s. 6).

⁴⁾ Princip proporcionality funguje tak, že *obsah a forma činnosti EU nepřesahuje rámec toho, co je nezbytné pro dosažení jejích cílů* (Pitrová, 2003, s. 7-8).

a sociální krizi. Vzhledem k tomu, že některé podniky již aplikují do svého rozhodovacího systému praktiky zodpovědného podnikání, které jsou v souladu s cíli Evropské unie, nastala potřeba pro koordinaci a zefektivnění tohoto úsilí. S tím vyvstal problém potřeby legislativního rámce pro nefinanční reporting, který by podporoval cíle EU, tedy zvýšit konkurenceschopnost evropské ekonomiky ve světovém měřítku a dříve zmíněné prosazování zásad TUR (Evropská unie, 2014).

Očekávané přínosy směrnice jsou: plnění cílů trvale udržitelného rozvoje, spolupráce orgánů členských států, informovanost států o vnitro-unijní situaci v různých oborech podnikání, zapojení podniků do aplikace trendů podporujícím udržitelný rozvoj, boj proti ekologické, hospodářské a sociální krizi zlepšení komunikace mezi stakeholdery a podniky, zvýšení transparentnosti v environmentální, společenské a správní oblasti, zjištění rizik spojených s činností podniků, jejich produkty, službami nebo obchodními vztahy, zlepšení řízení rizik, zvýšení konkurenceschopnosti, úsporu nákladů, zlepšení vztahů se zákazníky, zvýšení inovační kapacity, lepší zacházení s lidským kapitálem, zvyšování důvěry vůči svému okolí a podpora politiky rozmanitosti, která odstraňuje negativní trend skupinového myšlení, posilování úlohy valných hromad akcionářů a posilování zásad odpovědných investic. Jako politická pobídka nepřímo nutí podniky účelně využívat zdroje, nebo se o to alespoň snažit, účelnost jejich využití musí totiž uvádět v tomto reportu. Plýtvání zdroji by se projevilo ve veřejném reportu a negativně by ovlivnilo vnímání firmy jejím okolím. Stejně tak lze usuzovat i u ostatních otázek (Evropská unie, 2014).

3.3.2 Druhá část – formulace legislativy pro evropskou úroveň

Druhá část je tvořena Článkem 1 samotného znění směrnice 2014/95/EU. Ten udává 6 změn směrnice 2013/34/EU. Směrnicí 2014/95/EU byly do směrnice 2013/34/EU vloženy 2 nové články a 4 byly upraveny, tak aby byly v souladu s 23 body popsány v prvním celku. První vložený článek 19a určuje požadavky směrnice na přehled nefinančních informací; stanovuje, na koho se směrnice vztahuje. Podniky, které: mají k rozvahovému dni průměrný počet zaměstnanců přes 500 a podniky, které jsou subjektem veřejného zájmu. Přehled má být tvořen informacemi o: environmentálních, sociálních a zaměstnaneckých otázkách; dodržování lidských práv a boje proti korupci a úplatkářství; politikách uplatňovaných v těchto otázkách *včetně uplatňovaných postupů náležitě péče* a jejich výsledky; hlavních rizicích souvisejících s výše zmíněnými otázkami

v oblastech spojených s operacemi podniku a je-li to podstatné pak i v oblastech podnikových obchodních vztahů, produktů nebo služeb. Podnik má zahrnout i způsob řízení těchto rizik. Dále má přehled uvádět i nefinanční klíčové ukazatele *výkonnosti, které se vztahují k příslušné podnikatelské činnosti*. Report má obsahovat stručný popis modelu podnikání. Pokud podnik neuplatňuje politiky v některé z oblastí, musí uvést proč tomu tak je a odůvodnit to. Podniky mají právo vynechat v určitých případech některé informace, pokud by to výrazně poškodilo jejich obchodní postavení. Podniky mají uvést, ze kterých států stanovených rámců vycházely při reportování. Dceřiné podniky jsou osvobozeny od tohoto reportingu, pokud je vypracován jejich mateřskou společností a jsou v něm zahrnuty. Pokud podnik vypracovává samostatnou zprávu obsahující stejné informace, jaké požaduje směrnice 2014/95/EU, pak tato zpráva stačí k naplnění povinnosti nefinančního reportingu stanovené touto směrnicí. Tato zpráva musí být zveřejněna v souladu s článkem 30 (který stanovuje obecné požadavky zveřejňování) nebo musí být zpřístupněna veřejnosti do šesti měsíců na internetových stránkách podniku a je na ni v zprávě o vedení podniku uveden odkaz. Státy mají povinnost zajistit, aby statutární auditor nebo auditorská společnost ověřili, že tato zpráva byla vypracována. Ohledně obsahu zprávy mohou členské státy požadovat ověření nezávislým poskytovatelem ověřovacích služeb, ale nemusí (Evropská unie, 2014).

Další změny jsou v článku 20. Přibývá povinnost uvádět politiky rozmanitosti uplatňované ve správních, řídicích a dozorčích orgánech podniku. Zahrnuty mají být vlastnosti jako: *věk, pohlaví, vzdělání nebo profesní zkušenosti; cíle této politiky rozmanitosti; způsob jejího provádění a její výsledky ve vykazovaném období*. Opět je uvedena možnost, že pokud podnik žádnou tuto politiku nesleduje, musí pouze uvést proč (Evropská unie, 2014).

Dalším vloženým článkem je článek 29a, který stanovuje pravidla pro konsolidované podniky. Jde o ten samý přehled, který je ale vypracován za celou skupinu podniků jejich mateřským podnikem. Opět je zde kritérium pětiset průměrných zaměstnanců, ovšem tentokrát pro celou skupinu podniků. Mateřské podniky, které jsou zároveň dceřinými podniky, jsou osvobozeny od tohoto reportingu (Evropská unie, 2014).

3.3.3 Třetí část – implementace směrnice 2014/95/EU

Třetí část je tvořena Článkem 2 až 6 směrnice. Článek 2 „*Pokyny pro vypracování zpráv*“ přikazuje Komisi vypracování nezávazných pokynů k metodice vypracování zpráv obsahujících nefinanční informace. Zahrnuty mají být i nefinanční klíčové ukazatele výkonnosti (obecné i odvětvové). Cílem má být usnadnění uvádění nefinančních informací podniky. Komise má konzultovat problematiku s příslušnými zúčastněnými stranami.

Článek 3 „*Přezkum*“ přikazuje Komisi, aby předložila Evropskému parlamentu a Radě zprávu o uplatňování směrnice.

Článek 4 „*Provedení*“ stanovuje, dokdy musí členské státy vytvořit právní a správní předpisy pro zavedení této směrnice do praxe. Datum bylo stanoveno na 6. prosince 2016. Stanovuje, že předpisy musí vejít platnost pro dotčené podniky od 1. ledna 2017 nebo v průběhu kalendářního roku 2017. Předpisy musí obsahovat odkaz na znění směrnice. Nakonec přikazuje členským státům uvědomit Komisi o znění zavedených předpisů.

Článek 5 „*Vstup v platnost*“ – směrnice vstupuje v platnost dvacátým dnem po vyhlášení v Úředním věstníku EU.

Článek 6 „*Určení*“ prostě konstatuje, že tato směrnice je určena členským státům (Evropská unie, 2014).

3.4 LEGISLATIVA PRO ČR

Směrnice 2014/95/EU stanovuje, že její implementaci provedou členské státy samy. Je to z důvodu různorodých praktik a modelů podnikání napříč těmito státy Evropou. Svěření tvorby legislativy do rukou států samotných umožní nejen snazší implementaci směrnice do stávajících zákonů, ale umožní i nastavení reportování tak, aby vyhovovalo i podnikům samotným (GRI a CSR Europe, 2017, s. 7). Stanovuje i minimální rámec uváděných nefinančních informací. Pro tuto práci je způsob implementace v České republice důležitý, proto je mu věnován následující text. Nefinanční reporting byl začleněn do Zákona ze dne 12. prosince 1991 o účetnictví Sb. 563/1991, jako „Část osmá Uvádění nefinančních informací.“. Nabyl účinnosti dne 1. 7. 2017.

V první řadě zákon o účetnictví stanovuje, koho se nefinanční reporting týká. Stanovuje tato kritéria: jedná se o velkou účetní jednotku, která je obchodní společností, nebo je subjektem veřejného zájmu a k rozvahovému dni překročí kritérium pětiset průměrných zaměstnanců. Pro konsolidovanou účetní jednotku platí stejná kritéria – jenom na konsolidovaném základě.

Formulace požadovaných nefinančních informací je podobná jako ve směrnici. Ty zahrnují otázky: životního prostředí, sociální a zaměstnanecké, respektování lidských práv a boje proti korupci a úplatkářství. Rozdíl je tedy jen ve slovech environmentální; upraveno na „*životní prostředí*“. Zákon však na rozdíl od směrnice stanovuje rámcové kvalitativní požadavky na tyto informace. Mají být uvedeny v rozsahu potřebném k pochopení: vývoje, výkonnosti, postavení a dopadů činnosti dané účetní jednotky nebo skupiny ve zmíněných otázkách. Dále stanovuje strukturu uvádění nefinančních informací ve formě písmenových odrážek:

- a) popis modelu podnikání,
- b) popis opatření uplatňovaných účetní jednotkou ve vztahu k uvedeným otázkám, včetně postupů náležité péče a zde je také uvedeno, že pokud žádná opatření neuplatňuje, stačí uvést odůvodnění proč tomu tak je,
- c) popis výsledků opatření,
- d) popis rizik spojených s činností firmy a popis řízení těchto rizik a
- e) nefinanční klíčové ukazatele výkonnosti, které se vztahují k příslušné podnikatelské činnosti.

Report mohou začlenit do výroční zprávy nebo vypracovat samostatnou zprávu. Dále stanovuje, že podniky mohou použít metodiky pro reportování společenské odpovědnosti a musí povinně uvést které, pokud je použila. Zákon také stanovuje, že ač jde o nefinanční informace, mohou tyto informace, je-li to účelné, odkazovat na částky vykazované v účetní závěrce. Dále osvobozuje podniky od uvádění informací týkajících se budoucího vývoje, nebo právě projednávaných informací, pokud by mohlo dojít k výraznému poškození obchodního postavení podniku. Zároveň však připojuje, že jejich neuvedení nesmí znemožnit objektivní a vyvážené pochopení vývoje, výkonnosti, postavení a dopadu činnosti podniku. Zákon stanovuje, že pokud podniky vypracovávají identickou samostatnou zprávu za stejné účetní období, pak musí být tato zpráva zveřejněna s výroční konsolidovanou zprávou anebo zpřístupněna na internetových stránkách účetní jednotky do šesti měsíců od rozvahového dne. Zákon pak stanovuje audit,

který posuzuje pouze to, že byla zpráva vypracována v nějaké z výše uvedených forem, nekontroluje její obsah.

Co se týče konsolidovaných podniků, jsou pravidla podobná jako ve směrnici a stejná, jako zákonem stanovená pravidla pro nekonsolidované podniky. Zákon dodává, stejně jako ve směrnici, že dceřiné podniky tuto zprávu vypracovávat nemusí, je-li zpráva vypracována mateřským podnikem. Zákon také uvádí, co se považuje přestupek a pokuty za tyto přestupky. Co se týče nefinančních informací, jsou to přestupky: neuvedení nefinančních informací ve výroční nebo samostatné zprávě a druhý přestupek: nezveřejnění samostatné zprávy podle zákonných požadavků. Pro podniky nebo skupiny podniků, které se proviní těmito přestupky, jsou stanoveny pokuty; a to až ve výši tří procent jejich celkových aktiv (Česko, 1991).

4 PRAKTICKÁ ČÁST

Praktická část práce se věnuje podniku Synthesia, a.s. a koncernu AGROFERT, do kterého tento chemicky zaměřený podnik patří. Předmětem zkoumání jsou podnikatelské aktivity nefinančního charakteru a jejich reporting – zejména aktivity společenské odpovědnosti firem, tedy aktivity CSR, a další které jsou předmětem Směrnice o nefinančním reportingu Evropské unie a její implementace v české legislativě. V úvodu jsou představeny obě společnosti a jejich propojení, které zasahuje i do nefinančních aktivit dceřiné Synthesie. Následují části věnované komunikaci podniků se stakeholdery v oblastech CSR aktivit a výčty jednotlivých aktivit. Nejvýznamnější zdroje informací pro práci, ale i stakeholdery, byly podnikové internetové stránky a veřejně přístupné reporty dotýkající se společenské odpovědnosti, podnikatelské etiky nebo firemní filantropie. Struktura těchto oblastí se někdy odlišovala od členění a rozdělení aktivit v odborné literatuře. Jednotlivé reporty byly zmapovány a následně porovnány s legislativními požadavky. Byl zkoumán rozsah a reporting aktivit podniku a koncernu – a to ve vztahu k potenciální možnosti případně tyto aktivity/okolnosti dle směrnice 2014/95/EU. Třebaže Synthesia, a.s. ani mateřská firma AGROFERT, a.s. v současnosti nemá povinnost nefinanční reporting podle směrnice 2014/95/EU zveřejňovat, byl výzkum zaměřen na posouzení míry připravenosti a souladu vykazovaných informací s požadavky směrnice.

4.1 PŘEDSTAVENÍ SPOLEČNOSTÍ

Společnost Synthesia je český podnik s téměř stoletou tradicí. Byl založen v roce 1920. Od roku 1994 je to akciová společnost. Nachází se v Pardubicích v průmyslovém areálu Semtín (také SemtinZone) na okraji města, který vlastní. Podnik zaměstnává okolo šestnácti set zaměstnanců. Podnik se zabývá převážně chemickou výrobou pigmentů a barviv, nitrocelulózy a organických pokročilých intermediátů. Na základě těchto výrob a širokého sortimentu byl podnik v roce 2003 organizován do strategických obchodních jednotek (z anglického Strategic Business Unit, dále jen SBU), tedy: SBU Pigmenty a barviva, SBU Nitrocelulóza, SBU Organická chemie a poslední SBU Energetika, která vznikla zejména kvůli vysoké energetické náročnosti podniku a celého areálu a v roce 2016 byla dokončena její modernizace v hodnotě jedné miliardy korun. Dále se vyčleňují další důležité části podniku, které jsou označeny jako úseky. Jsou zde úseky: Finance, Technicko-provozní a Personální. Každá SBU a každý úsek má svého ředitele,

celý podnik má pak generálního ředitele (momentálně Ing. Josef Liška). V podniku jsou i statutární orgány, a to představenstvo s pěti členy a dozorčí rada se třemi členy. Podnik je významným zaměstnavatelem v Pardubickém kraji, protože zaměstnává okolo šestnácti set zaměstnanců. Produkce není mířena pouze na tuzemský trh, ale zasahuje i do zahraničí do Evropy i do zámoří (celkem přes 60 zemí světa), a to až třemi čtvrtinami produkce. Největšími zahraničními odběrateli jsou Spojené státy americké, Německo, Itálie, Francie a Polsko. V roce 2017 také podíl z exportu na celkových tržbách dosáhl 85 %. Podnik se také angažuje v oblasti výzkumu a vývoje. Vlastní Výzkumný ústav organických syntéz (Synthesia, 2011a; Synthesia 2011c; Synthesia 2011d).

Od roku 2000 se podnik stal součástí koncernu AGROFERT. V roce 2009 se pak stal AGROFERT a.s. jediným majoritním vlastníkem a mateřskou společností podniku Synthesia vlastnícím 100 % akcií (Synthesia, 2011b). Agrofert je společnost založená v roce 1993 Ing. Andrejem Babišem. Je to nadnárodní společnost, sdružující přes 34 tisíc zaměstnanců, kteří jsou rozmístěni v 18 zemích na čtyřech kontinentech. Sdružuje přes 250 subjektů z odvětví zemědělství, potravinářství, lesnictví, médií, obnovitelských zdrojů a chemie pod koncernem Agrofertu, jehož je mateřským podnikem. Většina podniků je v přímém vlastnictví Agrofertu. Agrofert pak zastřešuje centrální aktivity celého koncernu. Například se jedná o aktivity v oblasti: účetních operací, personalistiky, komunikace a marketingu, prodeje majetku, interních auditů a další. Výkonným ředitelem je momentálně Ing. Josef Mráz. Základní podnikatelskou filosofií je vytváření výrobního řetězce, který spojuje zemědělství s oblastmi chemických výrob až po potravinářství. Filosofie je také naplňována ve formě akvizic společností vhodných pro začlenění do tohoto řetězce anebo na budování nových výrobních kapacit, tedy orientace na růst společnosti (AGROFERT, a.s., 2018a; AGROFERT, a.s., 2018b).

Firma se musí prezentovat na veřejnosti a komunikovat se svým okolím. V dnešní informační době je nejdůležitějším komunikačním prostředkem internet a webové stránky. Obě společnosti mají svoje oddělené webové stránky, které na sebe ale v relevantních částech navazují a odkazují jedna na druhou mnohdy formou hypertextových odkazů, které návštěvníka rovnou přeměrují z jedné webové stránky na druhé a naopak. Provázanost je značná a oba podniky tím i deklarují vzájemnou příslušnost jeden k druhému. Mimo základních informací o obou podnicích, které jsou uvedeny výše a podnikatelských – finančních informací (typu inzerátů nabízejících celý sortiment firmy

nebo hledajících dodavatele aj.) obsahují i, pro tuto práci relevantní, **informace a reporty o nefinančních činnostech podniků.**

4.2 AKTIVITY NEFINANČNÍHO CHARAKTERU SYNTHESIE

Z webových stránek je patrné, že se firma angažuje v aktivitách nefinančního charakteru, které sice začleňuje do základních podnikových činností, ale nijak uceleně. Jednotlivé aktivity nezahrnuje pod CSR rámec, ale spíše izolovaně a nezávisle jednu na druhé.

Webové stránky Synthesie obsahují misi, vizi a hodnoty podniku. Jedná se o krátké popisy, kterými se podnik řídí při své činnosti. Mise je soustředěna na prodejní činnosti podniku, ale už zde zmiňuje zaměstnanecké otázky, jako je například rozvoj zaměstnanců. Dále deklarují, že se k zaměstnancům chovají dle etických norem. Podstatná je také předposlední část, která říká, že všechny podnikové aktivity jsou prováděny s ohledem na životní prostředí a ekologicky. Zmíněn je také termín Trvale udržitelný rozvoj, který je pro firmu důležitou součástí podnikání. Poslední část říká přímo: „*V rámci společenské odpovědnosti podporujeme neziskové a vzdělávací aktivity v našem regionu.*“ Vize zní: „*Moderní, bezpečná, ekologická, prosperující a rozvíjející se firma – nejlepší zaměstnavatel v regionu.*“ Obsahuje principy, které jsou používány i v kontextu s CSR. Text pokračuje stručným popisem politik systémů řízení zmiňujícím požadavky na kvalitu produktů aj., ale zejména deklaruje cíl zvyšovat bezpečnost práce (konkrétně nulovou úrazovost zaměstnanců) a dále se podnik zavazuje, že bude systematicky realizovat opatření vedoucí k zamezení negativních vlivů na životní prostředí „*na nejnižší možnou míru*“. Ochranu životního prostředí podnik zahrnuje do své strategie. Posledním podnikovým přístupem k podnikání jsou podnikové hodnoty. Mezi ty podstatné lze zařadit integritu (pod kterou si podnik představuje morální a etické hodnoty jako čestnost, poctivost aj.), zapojení pracovníků (možnost růstu pracovníků), respekt (ke každému jedinci) a vzdělávání (zaměstnanců) (Synthesia, a.s., 2011e).

V rámci firemní filantropie podnik Synthesia cílí zejména na Pardubický kraj, tedy na své bezprostřední okolí. Aktivity souhrnně prezentuje na svých webových stránkách jako Podporu regionu. Podnik je generálním partnerem Východočeského divadla, Městských slavností v Pardubicích. Je také angažován do sportu, je generálním partnerem pardubického mládežnického basketbalu, dostihového závodiště nebo turistického klubu Synthesia. V rámci pomoci handicapovaným občanům sponzoruje

chráněnou dílnu Handico nebo školu Svítání pro děti s mentálním a kombinovaným postižením.

Důležitou součástí podle firemních stránek tvoří odpovědnost. Firma ji vidí jako základní podmínku zajištění kvality celého podniku (spolu s finančními ukazateli). Vztah firmy a jejího okolí vidí podnik tak, že okolní prostředí pomáhá naplňovat vize podniku, proto se podnik snaží vrátit do okolí určitý podíl z výdělku (Synthesia, a.s., 2011f). Nejpatrnější to je u ochrany životního prostředí. Základní strategie je systematická realizace opatření, která omezí negativní dopady závodu na své okolí na nejnižší míru. Toho dociluje plněním právních a jiných požadavků pro ochranu životního prostředí, ochranu zdraví a bezpečnost práce; řízením environmentálních dopadů provozovaných činností, výrobků a služeb za pomoci systému environmentálního managementu (EMS); odstraňováním ekologické zátěže z minulých činností podniku a poskytováním pravdivých informací stakeholderům o dopadech své činnosti na životní prostředí. Většinu těchto aktivit podnik představuje ve zprávě za rok 2017 ve formě power-pointové prezentace, a spolu s výčtem principů (zmíněných výše) ji zveřejňuje na svých webových stránkách

Podnik je oprávněn používat logo Responsible Care. Responsible Care je globální iniciativa chemického průmyslu, která je rozšířena do 60 zemí světa. Dala si za cíl zlepšení zdraví, environmentálních výkonů a komunikace se stakeholdery o procesech výroby a výrobcích firmy. Synthesia jako člen musí: neustále zlepšovat svoje technologie, techniku a produkty, tak aby nebylo ubližováno nejen životnímu prostředí ale i zdraví lidí; užívat efektivně suroviny a zdroje; otevřeně komunikovat a reportovat svoje výkony nebo nedostatky; pracovat s lidmi ze svého okolí, naslouchat jim a adresovat jejich připomínky; a spolupracovat s vládami a dodržovat legislativní požadavky nebo je přesáhnout. Každé dva roky musí Synthesia projít auditem, který zjišťuje, jestli je firma oprávněna toto logo využívat (The European Chemical Industry Council, 2018). Poslední audit byl v roce 2016. Výkaz z tohoto auditu je soustředěn zejména na úrazovost (např. počet smrtelných úrazů, nemoci z povolání), počet odpadů v tunách (nebezpečných a ostatních), emise do ovzduší (oxidu uhličitého, oxidů dusíku aj.), spotřebu vody a energií (také zdroje energií – podíl obnovitelných a neobnovitelných), ale zasahuje i do dopravy chemických produktů, kde se zjišťuje například počet nehod při transportu chemických výrobků a jejich dopad na životní prostředí. Jedná se tedy o široké spektrum rizik, která nastávají v chemických výrobcích (Synthesia, a.s., 2011g).

Synthesia na svých stránkách sděluje, že zná a plní všechny povinnosti vyplývající z nařízení REACH a má dosud zaregistrovaných 170 látek a meziproductů, které vyrábí nebo dováží a chystá se registrovat další díky Výzkumnému ústavu organických syntéz, který vlastní a který je akreditován provádět měření požadovaná nařízením REACH (Synthesia, a.s., 2011h). REACH je nařízení Evropské unie o registrování, hodnocení, povolování a omezování chemických látek. Výsledkem akreditace je bezpečnostní list, který obsahuje mimo jiné instrukce o kontrole a řízení rizik, souvisejících s lidským zdravím a životním prostředím, která mohou nastat u daných chemických látek (Evropská unie, 2018a; Veselá, Ministerstvo průmyslu a obchodu, 2007).

Podnik krátce zmiňuje, že plní i nařízení CLP (Synthesia, a.s., 2011h) o klasifikaci, označování a balení látek a směsí (jedná se zejména o předpisy ustanovující balení nebezpečných látek a jejich označení varovnými symboly) (Evropská agentura pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci, 2018).

Do podnikového řízení jsou integrovány systémy managementu, které mají podpořit vizi podniku. V části „*systémy řízení*“ podnik vymezuje oblasti svých činností, jež jsou podporovány integrovanými certifikovanými styly řízení. Jsou to oblasti kvality chemických výrobků, bezpečnosti práce a zdraví nejen zaměstnanců, ale i zainteresovaných stran a omezování negativních dopadů na životní prostředí. K nim korespondují certifikované systémy řízení, které jsou v Synthesii uplatňovány. Jedná se o integrovaný systém managementu kvality dle normy ISO¹ 9001:2015, systém environmentálního managementu dle normy ISO 14001:2015 a systém managementu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci dle ČSN OHSAS 18001:2008 (Synthesia, a.s., 2011f).

Synthesia je držitelem certifikátu ISO 9001:2015. ISO 9001:2015 je norma, která se zabývá zejména kvalitou výrobků nebo služeb poskytovaných zákazníkovi, ale i efektivností podnikových procesů. To vše v návaznosti na trvale udržitelný rozvoj. Zlepšením kvality procesů má dojít nejen ke snížení nákladů a zvýšení efektivity v daných činnostech podniku, ale také k snížení spotřeby zdrojů (Lazarte, 2015). Náplň normy je však širší. Od roku 2015 byly požadavky normy rozšířeny i o řízení rizik ve všech systémech, procesech a funkcích podniku. Požaduje se tedy aktivní přístup k řízení rizik oproti minulému reaktivnímu přístupu v starší verzi směrnice. Reaktivní opatření proti riziku by mělo být již zabudováno v řídicím systému, a to v plánovacích, operativních,

¹ ISO – česky: mezinárodní organizace pro normalizaci (Evropská unie, 2018b)

analytických a vyhodnocovacích aktivitách. Myšlení spojené s vyhodnocováním rizik při náplni činnosti podniku přináší pozitiva: stálé zajišťování kvality služeb a výrobků, zlepšování vztahů se zákazníky a částí stakeholderů, zlepšení řízení, tvorbu základů proaktivní podnikové kultury stálého zlepšování. Jedná se tedy o přístupy, které naplňují hodnoty trvale udržitelného rozvoje (International organization for standardization, 2015a, International organization for standardization, 2018a).

ISO 14001:2015 je norma zabývající se implementací environmentálního řízení do managementu podnikových činností. Soustředí se na proaktivní přístup ke zlepšování environmentální výkonnosti podniku v jeho činnostech, ale i skrze jeho výrobky pomocí zvažování dopadů výrobku na životní prostředí napříč jeho životním cyklem (International organization for standardization, 2015b), tak aby se negativní dopady na životní prostředí neprojevyly až po určité době existence výrobku a nebyly tím pouze odsunuty na pozdější dobu (International organization for standardization, 2018b). Cíle zahrnují kontinuální zlepšování přístupu podniku k environmentálním rizikům, zefektivnění využívání zdrojů a snižování množství odpadů, snižování znečištění vodních zdrojů, snížení míry znečišťování ovzduší, snižování kontaminace půdy škodlivými látkami a snižování dopadů na změnu klimatu. Synthesia v rámci normy dodržuje postup zavedení a provádění náplně normy, který je charakterizován jako PDCA (Plan-Do-Check-Act – tedy Naplánuj-Udělej-Kontroluj-Jednej). Naplánuj obnáší definování environmentálních cílů a procesů potřebných k dosažení výsledku; udělej implementaci plánu; kontroluj monitorování a měření procesů v rámci plnění environmentálních cílů a reportování výsledků; jednej je posledním krokem a obnáší požadavek na provádění opatření ke kontinuálnímu zlepšování firmy v rámci environmentálních otázek. Tato ISO norma pomáhá demonstrovat plnění legislativních požadavků podnikem, také pomáhá snižovat spotřebu energií a zdrojů, zlepšuje přístup a iniciativu zaměstnanců a vedení v řešení těchto otázek a zlepšuje reputaci podniku u jeho stakeholderů. (International organization for standardization, 2015c)

ČSN OHSAS 18001: 2008 je norma, která se zabývá požadavky na systém managementu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP). Cíle této normy pomáhají podniku dodržovat legislativní požadavky na BOZP, ale zároveň přispívají k řízení rizik v této oblasti (Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2009).

Další aktivita podniku je členství v ETAD: „*Synthesia, a.s. je členem mezinárodní asociace výrobců barviv a organických pigmentů se zaměřením na ekologii a toxikologii*

ETAD.“ (Synthesia, a.s., 2011f) ETAD je zkratka anglického Ecological and Toxicological Association of Dyes and Organic Pigments Manufacturers (ETAD, 2018a). Cílem ETAD je minimalizování možných negativních dopadů na zdraví lidí a na životní prostředí způsobených výrobou a používáním syntetických organických barviv a informovat o nejlepších možných opatřeních i spotřebitele těchto produktů. ETAD shrnuje principy odpovědného jednání v oblastech výroby barviv ve svém etickém kodexu. Členové ETAD jsou zavázáni ke kontinuálnímu zlepšování jejich činností v oblasti barviv a to vývojem, výrobou a distribucí produktů odpovědným způsobem, který naplňuje principy ochrany zdraví a životního prostředí. Nástrojem k naplnění těchto předpokladů je program odpovědné péče, který se řídí následujícími principy:

- brát na vědomí a zabývat se připomínkami veřejnosti o barvivech a s nimi spojenými výrobními činnostmi,
- vyrábět pouze syntetická organická barviva, která mohou být vyráběna, přepravována, užívána a vyřazena (po skončení jejich životnosti) bezpečně,
- upřednostňovat otázky zdraví, bezpečnosti, zaměstnaneckého tréninku; ověřování kvality; a otázky environmentálního charakteru při plánování pro všechny produkty a procesy,
- poskytovat: informace, spojené se syntetickými organickými barvivy, o efektech na zdraví a na životní prostředí, spolu s tím poskytovat doporučení, jak tyto produkty bezpečně převážet, užívat a likvidovat; provádět výrobní činnosti tak, aby neškodily životnímu prostředí a neohrožovaly zdraví jak zaměstnanců, tak veřejnosti,
- podporovat výzkum v oblastech ochrany zdraví, bezpečnosti a dopadů na životní prostředí svých produktů, procesů a odpadních materiálů,
- spolupracovat s vládami (autoritami) na vytvoření kvalitních regulací v oblasti ochrany životního prostředí, bezpečnosti a ochrany zdraví a
- podporovat šíření těchto přístupů i za hranice svého podniku (ETAD, 2018b).

Pro komunikace s veřejností a médii má Synthesia na svých webových stránkách sekci „*Média*“ v ní se publikuje zprávy související se společností, některé zasahují do oblasti nefinančního reportingu. Za rok 2017 jsou to například tyto aktivity: exkurze pro Střední průmyslovou školu chemickou, sponzorství soutěže Hledáme nejlepšího mladého chemika, partnerství s mezinárodním festivalem hudby Pardubické hudební jaro, zprávy o činnosti Turistického klubu Synthesia, modernizace teplárny a její ekologizace,

ekologizace paliv, likvidace staré ekologické zátěže z minulých činností podniku (vyčištění areálu) a další (Synthesia, a.s., 2011ch).

Každá z výše zmíněných aktivit, norem, politik atd. koresponduje s obsahem některé ze tří¹ obecně uznávaných oblastí CSR – Ekonomické, Sociální a Environmentální oblasti. Jednotlivé aktivity jsou zobrazeny u korespondujících oblastí v tab. 2. Všechny tyto aktivity by v ideálním případě měly být zahrnuty do reportu o nefinančních aktivitách podniku, podle požadavků české a evropské legislativy.

¹ Firemní filantropie je někdy řazena jako samostatná oblast, ale obecně je zařazována do sociální oblasti. Stejně tak etická zodpovědnost je někdy řazena na úroveň ostatních oblastí, avšak většinou je zařazena do ekonomické oblasti. Roztřídění v tab. 2 a tab. 3 koresponduje s roztríděním uvedeným v této práci v kapitole 2.1 Společenská odpovědnost.

Tab. 2 Rozdělení aktivit Synthesie ke korespondujícím oblastem CSR

<p>Aktivity podniku v Ekonomické oblasti CSR</p>	<p>Dobré zacházení se zaměstnanci, integrita (podnikové hodnoty), plnění nařízení CLP, ISO 9001:2015, ISO 14001:2015, členství v ETAD</p>
<p>Aktivity podniku v Sociální oblasti CSR</p>	<p>Podpora neziskových a vzdělávacích aktivit v oblasti působení, zvyšování bezpečnosti práce, zapojení a vzdělávání pracovníků (možnost růstu pracovníků), respekt (ke každému jedinci), generální partner (Východočeského divadla, Městských slavností v Pardubicích, spolku mládežnického basketbalu, dostihového závodiště, turistického klubu Synthesia, chráněné dílny Handico a školy Svítání), plnění právních a jiných požadavků pro ochranu zaměstnanců a bezpečnost práce, plnění nařízení CLP, plnění normy ČSN OHSAS 18001:2008, členství v ETAD</p>
<p>Aktivity podniku v Environmentální oblasti CSR</p>	<p>Provádění podnikových aktivit s ohledem na životní prostředí, realizace opatření k zamezení negativních vlivů na životní prostředí, plnění právních a jiných požadavků pro ochranu životního prostředí, řízení environmentálních dopadů provozovaných činností, výrobků a služeb, systém environmentálního managementu, odstraňování ekologické zátěže z minulých dob, reportování o environmentální činnosti a komunikace se stakeholdery v těchto otázkách, Responsible care, registrace látek v systému REACH, plnění normy ISO 14001:2015, ISO 9001:2015, členství v ETAD</p>

4.2.1 Reporting Synthesie za rok 2017

Reporting různých aktivit není na webu podniku centralizovaný. Stakeholderům je kromě webových stránek a jejich obsahu přístupná, na různých místech webu podniku, výroční zpráva a powerpointová prezentace věnovaná environmentálním otázkám. Přístupné jsou také podnikové aktuality, které jsou formou reportingu, ale svou formou by se hodily spíše jako doprovodné informace do výsledného reportu.

Prvním reportem obsahujícím nefinanční informace je Zpráva o životním prostředí za rok 2017. Zpráva detailněji popisuje snahy o zlepšování vlivu na životní prostředí. Podnik: investoval do modernizace areálu a výrob, které mají předcházet znečištění z chemické produkce; řídí výrobní činnost tak, aby předcházel všem rizikům spojených s chemickou výrobou; a má zřízenou Bezpečnostní radu. Podle prezentace v roce 2017 podnik vynaložil na ekologické investice celkem 55 milionů korun. Velká část těchto peněz byla použita na ekologizaci energetického zdroje, podnik předpokládá snížení emisí až o polovinu. Peníze byly také použity například na realizaci centrálního systému řešení emisí na Mísirně barviv a snížení prašnosti výsypu uhlí na skládce uhlí v SBU Energetika. V oblasti vodohospodářství prezentuje trend snižování nákladů na čištění odpadních vod a snižování peněz za poplatky za znečišťování vod, který připisuje optimalizaci procesů. Podnik také zaznamenal snížení emisí do odpadních vod, které z velké části připisuje investicím podniku do projektu „*Doplnění a rekonstrukce kanalizace na SBU Nitrocelulóza*“. Speciální pozornost věnuje znečištění vod adsorbovatelnými organicky vázanými halogeny, které má významný vliv na kvalitu vody v řece Labe. Podle prezentovaného grafu došlo ke snížení oproti rokům 2012 až 2015 avšak ne oproti roku 2016. Prevence rizik spojených se znečišťováním vody je zde nejčastěji spojována s investicemi a dodržováním technologické kázně. Co se týče ovzduší podnik také zaznamenal pokles emisí do ovzduší. Většina z nich byla tvořena teplárnou, ale výše zmíněná investice do ekologizace energetického zdroje (instalace plynového kotle, odsíření a denitrifikace) se projevila pozitivně na výši emisí. Podnik plánuje do budoucna další investice do ekologizace energetického zdroje. Z celkového shrnutí za rok 2017 vyplývá, že společnost dodržela stanovené limity pro produkci odpadní vody, dodržela emisní limity, řádně se zbavovala odpadů a dodržela limity hlukové zátěže. Synthesia má zaveden systém EMS podle normy ISO 14001. Tento systém se snaží provázat s dalšími systémy řízení a to: kvality a bezpečnosti práce. Také patří mezi členy Responsible care (od roku 1996) a je oprávněna používat logo Reponsible Care (Synthesia, a.s., 2011g).

Na svých webových stránkách podnik zveřejnil i Výroční zprávu za rok končící 31. prosince 2017. Jedná se o zprávu požadovanou zákonem o účetnictví, který také zahrnuje povinnost uvádět i nefinanční reporting. Podnik zmiňuje pouze fakta požadovaná paragrafem 21 zákona o účetnictví, z nichž některá jsou stejná jako požadavky z paragrafu 32, který je předmětem této práce.

Struktura zprávy je následující: kromě nefinančních informací, doplňujících informace finanční, obsahuje výroční zpráva zejména informace finančního charakteru jako: Přehled tržeb, hospodářské postavení, vývoj vlastního kapitálu aj. některé jsou zakončeny nefinančními informacemi. Prvními zmíněnými nefinančními informacemi jsou informace o řízení rizik. Rizika, která jsou brána v úvahu jsou měnová rizika, úvěrová rizika a v poslední řadě interní rizika. Podstatné je řízení interních rizik. Zahrnuje mimo jiné i dodržování koncernové politiky Compliance – tedy dodržování zásad stanovených Etickým kodexem mateřské společnosti AGROFERT, jež je zaměřen na dodržování zásad etického chování (v návaznosti na tržby, kapitál, aj. jde zejména zamezení o korupce a zneužití podnikových zdrojů – více viz kap. 4.3).

Samostatné místo má kapitola „*Aktivita v oblasti ochrany životního prostředí*“. Zde je uvedeno, že za rok 2017 nevznikla žádná mimořádná událost ovlivňující životní prostředí a podnik dodržoval legislativní požadavky a povinnosti. Dále také společnost komentuje, že se v roce 2017 zaměřila na snižování znečištění vypouštěného do chemické kanalizace, a že plnila limity pro vypouštění odpadních vod do povrchových vod, čehož dosáhla zejména díky komplexu zařízení na úpravu technologických vod. Dále podnik komentuje, že udržel produkci odpadů na úrovni minulých let. V oblasti ochrany ovzduší uvedl v roce 2017 do provozu termickou oxidační jednotku, která snižuje emise organických látek z výroby do ovzduší. Tato jednotka byla nainstalována ve výrobě oboru podnikání Organická chemie. Dále přidává zprávu o instalaci dalších zařízení, která sniží emise do ovzduší: absorpční kolona pro snížení emisí oxidů dusíku ve výrobě nitrocelulózy, katalytická oxidační jednotka (snížení emisí organických látek ve výrobě bifenazatu). Dále report zmiňuje přípravu na projekt „*Ekologizace energetického zdroje – teplárna Zelená louka, 2. etapa*“, která spočívá v přestavbě dalšího uhelného kotle. Podnik zmiňuje i obhajobu oprávnění používat logo „*Responsible Care*“, a užívání systému environmentálního managementu (EMS), jehož dobré fungování a plnění norem s ním spojených potvrdil i externí audit provedený v roce 2017. Výše uvedené nefinanční informace pak krátce doplňuje zmíněním výše „*ekologických investic*“, která činí za rok 2017 185,6 mil. Kč.

Další informací jsou zaměstnanecké otázky, kde podnik komentuje nedostatek pracovníků, který vyústil mimo jiné i v nutnost vytvoření podmínek pro zaměstnávání cizinců.

Za zmínku určitě stojí i část „*Předpokládaný budoucí vývoj Společnosti a hlavní rizika a nejistoty*“, ve které jsou zmíněny plány na investiční akce s cílem dokončení 2. etapy ekologizace energetického zdroje.

Zbytek zprávy je v psán souladu s legislativními požadavky na Účetní závěrku a obsahuje tedy informace finančního charakteru (Synthesia, 2011c).

4.2.2 Zhodnocení reportingu Synthesie

Kromě nefinančního reportingu v této výroční zprávě byla další veřejně přístupnou zprávou nefinančního charakteru výše zmíněná powerpointová prezentace o environmentální výkonnosti podniku a také jednotlivé zprávy o specifických událostech za rok 2017 v sekci webu podniku věnované aktualitám, které jsou formou a obsahem nefinančním reportingem také. Ani jeden ze zmíněných by samostatně nebyl dostatečný pro splnění požadavků české legislativy. Kvalitativní rozsah informací potřebný k naplnění požadavků legislativy splňuje pouze powerpointová prezentace. Kvantitativně by nebyl vyhovující žádný z reportů. Nicméně jejich kombinací a doplněním by bylo možné vytvořit požadovaný report. Zcela však chybí některé aktivity prezentované na webu společnosti (viz. tab. 2) a u **některých** oblastí chybí: popis výsledků opatření; rizika spojená s jednotlivými oblastmi a jejich řízení; a nefinanční klíčové ukazatele – souhrnně jsou tedy nedostatečné z hlediska požadavků české legislativy (informace z hlediska vývoje, výkonnosti, postavení a dopadů činnosti podniku – viz. kap. 3.4).

4.3 AKTIVITY NEFINANČNÍHO CHARAKTERU AGROFERTU

AGROFERT je mateřská společnost Synthesie a mnoha dalších podniků. Na svých webových stránkách na sebe vzájemně odkazují. AGROFERT aplikuje principy a aktivity CSR nejen na mateřskou společnost AGROFERT, a.s., ale i na všechny dceřiné nebo jinak přidružené podniky. V krátkém představení společnosti na webových stránkách zmiňuje i strategii CSR, ve které se prezentuje jako česká firma, která, sama a prostřednictvím svých dceřiných podniků, platí daně, reinvestuje zisk v regionech, dává práci tisícům zaměstnanců, je partnerem desítek škol, státní správě, neziskovému sektoru i místním komunitám. Nepřímo je tu zmíněn i TUR: „*I proto je naší strategií pohled do **budoucnosti**. Chceme, aby Česká republika a její obyvatelé prosperovali dlouhodobě.*“ A významným způsobem tomu mají dopomoci investice do ekologizace provozů, lepších technologií, do vzdělávání a neziskového sektoru (AGROFERT, a.s., 2018a).

Na rozdíl od Synthesie používá na svých stránkách termín CSR. Obecně deklaruje standardní zodpovědnost při své běžné činnosti, která má dopad na všechny stakeholdery (konkrétně uvádí například zaměstnance a jejich rodiny, místní komunity, stát aj.). Cílem podniku je prosperita občanů a celé republiky po mnoho příštích generací, což je jedním z principů aplikovaného TUR. Přímo ve spojení s CSR vyjmenovává rámcově hlavní aktivity: investice do modernizace technologií, ekologizace provozů, úsporných opatření, vzdělávání zaměstnanců a zlepšování podmínek jejich práce. Konkrétní rámcové oblasti CSR dále rozděluje na 4 oblasti, které nazývá: Ekologie, Ekonomika, Sociální oblast a Filantropická činnost. (AGROFERT, a.s., 2018c).

V rámci oblasti Ekologie dělí svoje aktivity podle oboru podnikání na Zemědělství, prvovýrobu a lesnictví; Potravinářství; Pozemní techniku, technologii a dopravu; a **Chemii**. Každý obor je specifický svou činností, a proto se v každém z nich liší i způsoby aplikace politik environmentální oblasti CSR. V rámci všech dohromady by se činnost dala shrnout do aktivit: šetrného nakládání s přírodními zdroji, recyklaci (zejména vícekrát zmiňované obaly výrobků), ekologické výroby a dopravy, aj. Aktivity dokládá množstvím investovaných peněz a uvedením získaných certifikátů. Pro tuto práci je podstatný zejména obor podnikání Chemie. V rámci něj dělá AGROFERT a jeho dceřiné podniky maximum pro to, aby ekologizoval provozy všech chemických podniků a odstraňoval zátěže z minulých dob. Svoje snažení nechává hodnotit i třetí strany, díky kterým získává certifikáty (ISO 14001: 2015, ISO 9001: 2015, atd.). Dalším způsobem naplňování pozitivní environmentální politiky je spolupráce se správními orgány, dodržování pravidel a nařízení a kontakt s místní samosprávou či komunitami (AGROFERT, a.s., 2018d).

Oblast Ekonomika je opět rozdělena na obory činnosti, jen s rozdílem chybějící Pozemní techniky, technologie a dopravy. Zde je přímo uvedena zásada využívání zdrojů s principy udržitelnosti. Další aplikace odpovědného podnikání jsou například: recyklace obalů, investice do ekologicky šetrnějších technologií aj. Přímo za obor podnikání Chemie jsou zmíněny investice do chemiček, které mají vylepšit nejen technické zázemí ale i bezpečnostní opatření. Další text zmiňuje investice do vzdělávání zaměstnanců a spolupráci se školami – středními i vysokými. Spolupráci dokládají počtem přijatých stážistů a praktikantů za rok 2014 a 2015. Tehdy přijali 678 stážistů a praktikantů (AGROFERT, a.s., 2018e).

Sociální oblast je opět rozdělena do čtyř oborů podnikání. Aktivita prezentované koncernem AGROFERT jsou například: péče o krajinu České republiky v rámci zemědělství a lesnictví, spolupráce se školami, darování potravin, blíže nespecifikovaný rozvoj lidí i krajů aj. V rámci oboru podnikání Chemie jsou uvedeny informace o hasičských sborech, které jsou přidruženy ke každému chemickému závodu. Tyto sbory jsou součástí integrovaného záchranného systému. Mimo to navíc praktikují mimopracovní aktivity, které pořádají ve svých regionech pro místní komunity (AGROFERT, a.s., 2018f).

Poslední oblastí je oblast Filantropické činnosti. Podnik zde prezentuje svoje aktivity, které vyvíjí pro ohrožené skupiny obyvatel, pro komunity v místech své činnosti, pro vlastní zaměstnance a širokou veřejnost. Tyto aktivity vykonává prostřednictvím Nadace AGROFERT (AGROFERT, a.s., 2018g). Nadace AGROFERT má svoje vlastní místo na webu podniku. Byla založena v roce 2011 za účelem sdružení veškeré charitativní činnosti všech podniků do jedné dlouhodobé strategie. Tato nadace pomáhá například rodičům-samoživitelům, školám (zakládáním Sportovních center Nadace AGROFERT) a studentům (prostřednictvím stipendií) (AGROFERT, a.s., 2018h; AGROFERT, a.s., 2018g). Další aktivity jsou například potravinové příspěvky do potravinových bank, které je dále distribuují osobám ohroženým nedostatkem potravin. Pořádá také sbírky na charitativní činnost (uvedena je například sbírka na dárky pro děti v dětských domovech) (AGROFERT, a.s., 2018g) a uděluje granty na podporu: *děti hendikepovaných fyzicky, psychicky či prostředím, ve kterém vyrůstají, péče o seniory v domácím prostředí, dospělých osob s těžkým mentálním a kombinovaným postižením, mobilních hospiců pro děti a dospělé* (AGROFERT, a.s., 2018h). V rámci místních komunit přítomných u podniků koncernu prezentuje příkladem následující aktivity: pořádání plesů a kulturních akcí, výchova mládeže hasiči nebo pomoc při odklizení sněhu prostřednictvím vlastní techniky. Všechna pomoc je prezentována jako nezištná tudíž filantropická (AGROFERT, a.s., 2018g).

Koncern má také **etický kodex**, jehož webová stránka není zařazena v části stránek spojených s CSR, nýbrž samostatně. Byl představen v roce 2011 jako „základní norma programu Compliance koncernu AGROFERT“. Jedná se o soubor opatření a interních norem souvisejících s praktikováním etického podnikání. Kodex upravuje chování zaměstnanců v různých oblastech: oblast *etického chování a firemní kultury*, kam patří dodržování zákonů, ale i *vzájemný respekt, poctivost a integrita, odpovědnosti a kontroly vedoucích zaměstnanců aj.* Definuje také vztah k obchodním partnerům a třetím

subjektům kde upravuje okolnosti zadávání zakázek a obchodního jednání, přijímání nebo poskytování darů aj. Také obsahuje prevenci konfliktu zájmů a upravuje zacházení s informacemi (například pomocí závazků mlčenlivosti). Konkrétně také zavádí praktiky protikorupčního chování (zákaz přijímání darů vyšší hodnoty, zákaz uplácení aj.) Dalším opatřením, oproti etickému kodexu spíše aktivním nežli preventivním v porovnání s etickým kodexem, je **etická linka Tell us**. Tato linka slouží nahlašování porušení etických pravidel koncernu AGROFERT. Použit ji mohou všichni lidé, kteří mají podezření, že k tomuto jednání došlo. Použit ji mohou tedy nejen zaměstnanci, ale i obchodní či neobchodní partneři koncernu. Podezření je prošetřeno a v případě potřeby jsou přijata nápravná opatření (AGROFERT, a.s., 2018ch).

Všechny oblasti mají shrnovat oblasti CSR, ale podnik přidružuje i druhotné informace, nesouvisející se společenskou odpovědností, které mají spíše marketingový charakter, konkrétněji mají funkci prezentovat celý koncern a jeho schopnost podnikat. Je to patrné například v prezentaci Sociální oblasti, kde zmiňuje například v oboru podnikání Pozemní technika, technologie a doprava svoje logistické a dopravní služby a počet zaměstnanců starající se o logistický řetězec koncernu AGROFERT. Tyto informace nemají nic společného se Sociální oblastí CSR (AGROFERT, a.s., 2018f). Vhodným opatřením by byla jednoduchá restrukturalizace webových stránek – vyřazení informací nesouvisejících s CSR z části webu věnované právě CSR a odpovědnému podnikání. Jednotlivé aktivity jsou členěny rozdílněji než v odborné literatuře (viz. kap. 2.1). Například v oblasti Ekonomika, v oboru podnikání Chemie jsou zmíněny investice vedoucí k zvýšení bezpečnosti, což podle odborné literatury koresponduje se sociální oblastí CSR. Dalším příkladem je rozvoj lidského kapitálu, které je na stránkách podniku taktéž prezentován v ekonomické oblasti (AGROFERT, a.s., 2018e). I když patří do sociální oblasti. Těchto odlišností obsahuje tato část webu podniku více. Na těchto příkladech lze prezentovat rozdílné chápání konceptu CSR koncernem AGROFERT a odbornou literaturou. Aktivity sdílené celým koncernem (a tedy i Synthesií) jsou shrnuty v tab. 3 a jsou rozděleny podle obecného konsensu do tří oblastí CSR. V části věnované společenské odpovědnosti chybí zásady etického chování podniku, které jsou zařazeny samostatně, mimo Ekonomickou oblast i mimo část webu věnované CSR, v samostatné části webu nazvané Etický kodex, která je na stejné úrovni jako odpovědné podnikání. Samo o sobě to není nelogické. Je patrné, že podnik chce této části věnovat větší pozornost. Osamostatnění dává smysl při snaze sdělit stakeholderům principy etického

chování, je možné, že podnik přiřadil tomuto aspektu odpovědného podnikání vysokou váhu, protože je pro jeho stakeholdery důležitý. I přes to by bylo vhodné umístit odkaz na etický kodex například do Ekonomické oblasti podle Kunze (2012, s.21) nebo podle novější literatury do samostatné oblasti nazvané například Etické podnikání – odvozeno podle názvu jednoho z pilířů CSR – pilíře etické odpovědnosti (Tetřevová a kol., 2017, s. 23). Výsledkem celkové restrukturalizace, by byly nejen ucelenější a fakticky správné webové stránky, Odstranění nerelevantních informací by ukázalo, že dané problematice rozumí a správně ji uchopil.

Tab. 3 Rozdělení aktivit koncernu AGROFERT ke korespondujícím oblastem CSR (zdroj: vlastní zpracování)

Aktivity koncernu v Ekonomické oblasti CSR	Politika Compliance – Etický kodex, linka Tell us
Aktivity koncernu v Sociální oblasti CSR	Investice a partnerství se školami, neziskovým sektorem a místními komunitami, investice do vzdělávání zaměstnanců a do zlepšování jejich pracovního prostředí, investice do zabezpečování pracovního prostředí kontakt s místní samosprávou a státem nebo komunitami, mimopracovní aktivity hasičských sborů, Nadace AGROFERT a všechny její činnosti
Aktivity koncernu v Environmentální oblasti CSR	Investice do ekologizace provozů a ekologicky šetrnějších technologií, úsporných opatření a šetrného nakládání s přírodními zdroji, recyklace obalů, využívání recyklovaných vstupů do výroby, ekologická výroba a doprava, certifikáty ISO 14001:2015, ISO 9001:2015, aj.

4.3.1 Reporting AGROFERTU

Aktivity a projekty v oblasti CSR komunikuje AGROFERT stakeholderům zprávami o společenské odpovědnosti (AGROFERT, a.s., 2018i). Poslední zpráva byla vydána za rok 2016, obsahuje tedy data a fakta z roku 2016, ale **téměř všechna jsou v souladu s požadavky směrnice**. Zpráva na úvod zařazuje společenskou odpovědnost podniků koncernu AGROFERT do popředí zájmu celého koncernu a zařazuje ji jako integrální součást celkové politiky koncernu. Zpráva obecně přibližuje přístup koncernu k politikám CSR. Koncern se snaží o maximální ohleduplnost podnikání směrem k stakeholderům podniku a životnímu prostředí. K tomu mají dopomoci konkrétní aktivity vykonávané napříč celým koncernem: investice do ekologizace provozů; respektování zásad v oblastech systému řízení životního prostředí a personální politiky; dodržování ISO norem; pomoc druhým prostřednictvím Nadace AGROFERT anebo dobrovolnictví; spolupráce se samosprávou, školami a různými spolky (sportovní kluby, kulturní akce,

místní spolky). Dále ve zprávě deklaruje, že je „*stabilním zaměstnavatelem, který umožňuje kariérní růst*“. Zaměstnanci mají řadu pracovních příležitostí. Podle zprávy díky různorodosti podnikání může koncern nabídnout a nabízí práci i handicapovaným. AGROFERT má také snahu zaměstnávat vyšší počet žen. Zaměstnanci se aktivně zapojují do dobrovolnických akcí, z nichž některé jsou přímo organizovány Nadací AGROFERT. Zaměstnanci se také podílejí na aktivitách spojených s kontinuálním zlepšováním provozů a dopomáhají mimo jiné i ke zlepšování nakládání se vstupním materiálem (šetření materiálem a neobnovitelnými zdroji) a odpady. V celém koncernu je dodržována politika rovných příležitostí, bránění diskriminace a strategie Compliance. V rámci korupce není zaveden pouze Etický kodex a etická linka Tell us, ale jsou prováděna i protikorupční školení. Kvůli nedostatku kvalifikovaných zaměstnanců také koncern aktivně spolupracuje se školami a rozvíjí vlastní zaměstnance vlastními výukovými programy. Další text pojednává o dalších metodách boje proti korupci a o etickém podnikání. Proti korupci bojuje koncern i pomocí systému centrálního nákupu, který je zcela transparentní. Za období v letech 2012 až 2016 počet tendrovaných zakázek vzrostl ze 748 na 2002 zakázek. Další číselná informace připojená k tendrovaným zakázkám ukazuje vývoj přijatých a vyřešených podnětů linky Tell us v letech 2011 až 2016. Počet kolísá okolo 28 podnětů a v roce 2016 čítal 29 podnětů. Protikorupční politika koncernu zajistila i obdržení certifikátu protikorupční odolnosti – „*Fraud and Corruption Resistance Profile*“. Velká část reportu je věnována i Nadaci AGROFERT, která sjednocuje strategii charitativních činností společností koncernu. Oblasti soustředění nadace shrnuje takto: zdraví a péče o něj; děti a mládež; aktivní život znevýhodněných a handicapovaných občanů; péče o seniory; paliativní péče pro děti, dospělé a seniory; dobrovolní i profesionální hasiči; a folklorní soubory a lidové muziky. Finanční podpora proudí nejen přímo potřebným, ale i nepřímou. Nadace pomáhá financovat například nájmy prostor, mzdy pracovníků nebo energie (čili provozní náklady) organizací zabývajících se charitativní činností. Za rok 2016 byla souhrnná výše podpory nadace 112,2 mil. Kč. Zvýrazněny jsou i částky za rok 2016 na podporu paliativní péče (9,1 mil. Kč) a na podporu rodičů samoživitelů (14,4 mil. Kč). Důležitá je pro koncern i podpora hasičských sborů, které vidí nejen jako ochranu obyvatelstva před požáry a jinými katastrofami, ale i jako účastníky kulturního života, kteří pomáhají pořádat různé plesy nebo organizují mládež v aktivitách spojených s hasičským sportem. Za rok 2016 jich podpořil 126 částkou přes 7,7 mil. Kč. Nadace také vyvíjí aktivity pro zachování folklorních tradic a lidové kultury. Za rok 2016 podpořila nadace 132 projektů bezmála 11,5 mil. Kč.

Report pokračuje částí věnující se chemickému průmyslu. Stěžejní je pro koncern snižování dopadů provozu podniků na životní prostředí a dopadů na život okolních komunit. Aktivity všech chemických podniků jsou shrnuty do dvou hlavních bodů a to: snižování emisí výroby a snižování spotřeby vstupů (materiálů a energií). Za chemické podniky zdůrazňuje zpráva i jejich spolupráci se školami, investice do ekologizace provozů a do zlepšení odpadového hospodářství. Chemické podniky koncernu podle reportu přinášejí jistotu zaměstnání. Podniky investují i do zlepšování kvalitního pracovního prostředí pro zaměstnance. Zaměstnanci sami jsou pak proškolení a rozvíjeni. Za rok 2016 narostly výdaje na školení zaměstnanců 11,9 mil. Kč při průměrné době školení zaměstnance za rok 10,5 hodin. Také je zmíněn počet zaměstnanců na mateřské nebo rodičovské dovolené – 81, zaměstnanci se zdravotním postižením – 50 a odebrané služby a výrobky chráněných dílen v hodnotě 28 mil. Kč; to vše za rok 2016. U chemických podniků také report zdůrazňuje využívání recyklovaných materiálů (11,1 % vstupů) a šetrné nakládání s odpady se snahou co nejnížší produkce nerecyklovatelných odpadů. Také jsou zde uvedeny snahy o využití vlastní energie z provozů (AGROFERT, a.s., 2018i).

Kromě obecných rovin se report věnuje i konkrétním společnostem, z nichž je pro tuto práci podstatný podnik Synthesia. Report uvádí obdržení certifikátů Bezpečný podnik a Responsible Care, ISO 9001, OHSAS 18001, ISO 14001. Také přidává certifikáty Spolehlivý dodavatel, ISO/IEC 17025 (způsobilost zkušebních a kalibračních laboratoří), GMP (správná praxe výroby léčivých látek), a další, které v CSR reportu nemají přílišné opodstatnění. Report v sekci o spolupráci se školami zmiňuje i spolupráci Synthesie například s Univerzitou Pardubice a Střední průmyslovou školou Pardubice. V rámci environmentálních otázek report pokračuje uvedením investic do vodního hospodářství v Synthesii čítající 10,5 mil. Kč, které vedlo ke zlepšení kvality vod. Report také dále uvádí investice do první fáze ekologizace podnikové energetiky. V poslední řadě report nabízí shrnutí za chemické podniky v oblasti firemní filantropie. Aktivity zahrnují: volnočasové a sportovní akce, podpora charity, podpora kulturních akcí a podobně. Dále uvádí některé z desítek mikro-projektů uskutečněných v roce 2016 jako: „*Do práce na kole, Darování hnojiva, Posilovna pro zaměstnance, ...*“

Na závěr reportu je uvedena informace, že report obsahuje jen některé aktivity z oblasti CSR, kterým se jednotlivé podniky věnují. Odůvodněno je to šíří podnikání celého koncernu. Cílem tohoto reportu má být uvedení směru aktivit koncernu, kterým se koncern bude věnovat i v příštích letech (AGROFERT, a.s., 2018i).

4.3.2 Zhodnocení reportingu AGROFERTu

Report AGROFERTu o společenské odpovědnosti se kvalitativně velice blíží požadavkům české legislativy. Kvantitativně však nevyhovuje. Je reportem za celý koncern, ale jednotlivé podniky jsou pouze zmíněny. Zmíněny jsou pouze informace zdůrazňující prvenství některého podniků (například v podílu zaměstnávání žen k mužům) a informace o ostatních podnicích v dané otázce zcela chybí. Vytknout by se také dalo uvedení informací nesouvisejících s nefinančním reportingem. Zcela chybí řízení rizik s výjimkou řízení rizik v oblasti korupce a transparentnosti podnikání a zakázek. Formát reportu je však v mnoha ohledech vyhovující. Je zde uveden model podnikání. U některých činností (popř. oblastí CSR) obsahuje nefinanční ukazatele, které ukazují vývoj, výkonnost a dopady jednotlivých činností a doplňuje je finančními informacemi pro zdůraznění postavení dané činnosti vůči ostatním. Report také koresponduje s informacemi a aktivitami deklarovanými na webových stránkách AGROFERTu.

ZÁVĚR

Práce vznikla za účelem výzkumu reportingu nefinančních informací v souvislosti s požadavky směrnice o nefinančním reportingu evropské unie 2014/95/EU a s ní souvisejícími tématy jako je společenská odpovědnost, podnikatelská etika. Směrnice je prvním dokumentem, který ukládá **povinnost** reportovat nefinanční informace. I když se vztahuje na podniky, které jsou subjektem veřejného zájmu, což koncern AGROFERT, a.s. ani jeho člen Synthesia, a.s. (podle definice termínu v české legislativě) nejsou, dá se polemizovat o možnosti, zavedení této povinnosti i na ně, vzhledem k okolnostem, že splňují všechny ostatní podmínky a vzhledem k vývoji, mimo jiné zmíněnému i v samotné směrnici v důvodech pro její zavedení, vedoucím k zdůrazňování nefinančního reportingu, jako účinného nástroje, který prosazuje a dopomáhá světově uznávaným zásadám spojených s trvale udržitelným rozvojem. I když legálně nejsou předmětem veřejného zájmu, přeci jen jejich činnost na veřejnost obrovskou mírou dopadá a svým způsobem tedy jsou předmětem veřejného zájmu – míněno jako zájmu stakeholderů. Porovnání stávajících aktivit a reportů vzájemně provázaných podniků s legislativními parametry stanovenými směrnicí a s ní souvisejícími nařízeními bylo předmětem praktické části, která se věnovala propojením požadavků s konkrétními činnostmi.

Práce se skládá z teoretické a praktické části. Teoretická část se věnovala v úvodu trvale udržitelnému rozvoji jako hlavnímu rámci všech dalších témat. Další témata byla spojena s okruhy směrnice o nefinančním reportingu, která je předmětem této práce. Témata zahrnovala etiku a morálku a jejich aplikaci do podnikatelské činnosti v rámci společenské odpovědnosti, podnikatelské etiky a konkrétněji zahrnovala boj za lidská práva a boj proti korupci, které jsou směrnicí vymezeny samostatně a mají v ní stejné postavení jako ostatní okruhy. Samotná směrnice je zpráva – report, práce se tedy před samotnou směrnicí zabývá i tématem nefinančního reportingu, který je přikázán směrnicí. Samotná směrnice byla popsána a rozebrána do detailů. Všechny poznatky byly aplikovány v praktické části práce a na základě nich byly rozpoznány a roztříděny jednotlivé aktivity podniků v rámci trvale udržitelného rozvoje. Tyto aktivity byly porovnány s dosavadním reportingem podniku a bylo vytvořeno zhodnocení užitečné zejména pro podnik a pro jeho mateřskou společnost, ale i pro každý další podnik, který by chtěl zavést nefinanční reporting do svojí praxe, nebo má tento nefinanční reporting povinný na základě zákonů implementovaných díky zavedení směrnice.

Směrnice 2014/95/EU je významným krokem k zavedení praktik odpovědného podnikání napříč Evropskou unií. Odpovědné podnikání má přispět k trvale udržitelnému rozvoji a zároveň má zvýšit konkurenceschopnost jednotlivých podniků. Také vztahy mezi podnikem a jeho okolím se mají díky odpovědnému podnikání zlepšit. Směrnice sama je částečně sebenaplňující a slouží jako základní rámec nebo soubor pokynů pro zavedení nefinančního reportingu, který je výsledně normativní, a tudíž dobře porovnatelný a lépe analyzovatelný.

Mimo očekávané přínosy ze stanovisek orgánů posuzujících tuto směrnici – zmíněných výše, lze vyčíst její výhody, těmi jsou pružnost, přiměřenost, nezvyšuje administrativní zátěž pro malé a střední podniky, protože se týká jen velkých podniků a dodržuje základní práva a zásady uznané Listinou základních práv Evropské unie – právo na svobodu podnikání, respektování soukromého života a ochranu osobních údajů. Také nechává podnikům velkou volnost při výběru způsobu reportování. Pravděpodobně vzhledem k tomu, že celý koncept nefinančních aktivit je velmi široký a dosud nejasně definovaný – s neurčitými hranicemi, co do něj ještě patří a co už ne a také, že aktivity tohoto konceptu jsou dobrovolné. Je zde však riziko, že tato volnost povede k nejednotnosti poskytovaných informací, což jde proti jednomu z důvodů zavedení směrnice, tedy k sjednocení těchto reportů za účelem jejich porovnávání a evaluaci situace v EU. Výhodou je také, že podnik nemusí uvádět politiky, které neprovádí, stačí jen uvést důvod proč tomu tak je. Tím se zachovává koncept dobrovolnosti, který je charakteristický pro politiky v některých nefinančních oblastech. Nese to však také riziko toho, že firmy tohoto zneužijí a celý report jen odbijí.

Do české legislativy byla směrnice víceméně z části jen přeložena a přepsána, avšak velmi srozumitelně a jasně. Byla zde uvedena i základní forma reportu v podobě jednotlivých bodů od a) do e) a česká legislativa dodržela doporučení směrnice ohledně možnosti používání již zavedených rámců pro reportování, které celý proces pro firmy zjednoduší a zrychlí vzhledem k tomu, že vytváření vlastních rámců by bylo časově a finančně nákladné.

Jedním z možných vývojů směrnice po jejím vyhodnocení v delším časovém měřítku by mohlo být povinné zavedení některých politik, které se budou zdát na základě těchto reportů účinné, to by vedlo k začlenění firem do aktivit normálně zastřešovaných státem nebo institucemi jemu podobným. Co se týče jednotlivých oblastí nefinančních informací, zveřejňování informací o firemních aktivitách prospěje v odstraňování

negativních jevů, tedy zlepšení: životního prostředí, pracovních podmínek, vztahů s okolím firmy, hospodářské soutěže a potlačování porušování lidských práv. Dalším možným vývojem je zavedení povinnosti report vypracovávat pro všechny velké podniky.

Metodika byla následující: rozbor aktivit vykonávaných podnikem, určení aktivit souvisejících s nefinančním reportingem a rozřídění aktivit do rámců (většinou stanovených podle základních pilířů CSR). Další část metodiky zahrnovala: rozbor dosavadního reportingu, porovnání reportingu s rozříděnými aktivitami, porovnávání reportingu s požadavky legislativy. Výsledkem je, že rozříděné informace a rozbor reportingu odhalí mezery v reportingu z hlediska množství informací a porovnání reportingu se směrnicí odhalí nejen mezery v množství uváděných informací, ale také odhalí nedostatky ve formě podávaných informací. Dodržením požadavků na specifikaci vývoje, výkonnosti, postavení aj. se značně zvyšuje kvalita reportingu, jež je lépe porovnatelný s jinými reporty (ať už s reporty z minulých období tak i s reporty prezentovanými jinými podniky).

Podniky se prezentují různými formami reportování, které umísťují na svoje internetové stránky. Z tab. 4 vyplývá, že reportované informace jsou u podniku Synthesia značně decentralizované. S tím koresponduje forma jejich webových stránek. Oproti svému mateřskému AGROFERTu nesjednocuje nefinanční informace pod jednu část webových stránek. AGROFERT tak činí a rámec nazývá „Jsme zodpovědní“, ale i zde vyčleňuje zvláště „Etický kodex“ bez jakéhokoliv odkazu na něj v části „Jsme zodpovědní“. Výroční reporting o nefinančních aktivitách celého koncernu sjednocuje AGROFERT do jedné zprávy. Při porovnání s legislativními požadavky (viz. Tab. 4) je zpráva formou a kvalitou velice blízko k jejich naplnění. Uvádí nefinanční ukazatele a je z ní patrný vývoj, výkonnost, postavení a dopady činností v některých jednotlivých oblastech nefinančních informací. Kvantitativně je však report nedostatečný. Uváděné informace v environmentálních sociálních a zaměstnaneckých otázkách jsou omezeny pouze na některé podniky. Většinou je uváděno prvenství některého z podniků koncernu v nějaké z oblastí. Zcela chybí informace o ostatních podnicích právě v této oblasti. Nedostatečný by byl také popis rizik spojených s oblastmi a jejich řízení je taktéž nedostatečné. Podoba nefinančních ukazatelů uvedených v reportu je kvantitativně sice nedostatečná (nejsou u všech oblastí a aktivit), ale kvalitativně je dostačující a tyto ukazatele dobře doplňují uvedené informace. V otázkách ochrany lidských práv se report vyjadřuje spíše nepřímě a termín vůbec nepoužívá, ale některé aktivity jsou

uvedeny (například ve spojení s charitativní činností Nadace AGROFERT). Velmi kladně lze hodnotit v porovnání s legislativními požadavky směrnice otázky protikorupční politiky, které pokrývá zcela dostatečně včetně ukazatelů a ostatních legislativních požadavků.

Jak bylo zmíněno výše, je reporting Synthesie roztržitý, webové stránky jsou komplikované a jednotlivé činnosti příliš nespojují se společenskou odpovědností nebo jiným rámcem, který by naplnil korespondoval s požadavky směrnice o nefinančním reportingu. Pro stakeholdera, hledajícího konkrétní informace je tedy web nepříliš dobře řešený. Reporting byl z důvodu roztržitosti webu taktéž umístěn v zcela jiných částech webu podniku. Každý report má své přednosti, ale i nevýhody. Kombinací všech předností by mohl vzniknout nejen legislativně přijatelný report, ale i cenný dokument, který by uvedl stakeholdery velmi detailně do přístupu podniku k nefinančním aktivitám. Velmi pozitivně lze hodnotit report Synthesie Zpráva o životním prostředí 2017. V porovnání se směrnicí dodržel všechny požadavky na kvalitu, a to velmi detailní formou. Obsahoval všechny legislativní požadavky na prezentování vývoje, výkonnosti, postavení a dopadů činnosti podniku, které byly doplněny grafy a číselnými údaji nefinančních ukazatelů. Chyběl však popis rizik spojených s environmentální oblastí a jejich řízení. Díky těmto přednostem se dá předpokládat, že pro stakeholdera přinese tento report vysoký efekt. Množstvím uváděných informací report nesplňuje legislativní požadavky. Další oblasti totiž, už jen s ohledem na název reportu, uvedeny nebyly. Dalším reportem Synthesie byla výroční zpráva za rok 2017, která kvalitativní požadavky nesplnila úplně, ale bylo přítomno alespoň slovní ohodnocení. Report byl věnován spíše finančním informacím. Nefinanční informace obsahovaly zejména environmentální informace, některé sociální a některé zaměstnanecké. Obsahoval popis a řízení rizik, ale pouze u rizika korupce. Zcela chyběly nefinanční ukazatele výkonnosti a aktivity v boji za dodržování lidských práv. Poslední formou reportingu Synthesie jsou podnikové aktuality, které se v průběhu roku rozrůstají o zprávy o konkrétních vykonaných činnostech. Tento výčet aktivit by se po jejich roztržení k jednotlivým oblastem stal vhodným doplňkem výsledného reportu.

Tab. 4 porovnání reportingu společnosti Synthestia, a.s. a AGROFERT, a.s. s legislativními požadavky (zdroj: vlastní zpracování)

Podnik	Synthestia – powerpointo vá prezentace	Synthestia – výroční zpráva	Synthestia – webové aktuality	Agrofert – výroční zpráva o CSR aktivitách koncernu	
Popis modelu podnikání	Ano	Ano	Ne	Ano	
Popis opatření v sociálních otázkách	Ne	Okrajově	Ano	Ano	
Popis opatření v zaměstnaneckých otázkách	Ne	Okrajově	Ano	Ano	
Popis opatření v environmentálních otázkách	Ano	Ano	Ano	Ano	
Aktivity v boji proti korupci	Ne	Ano	Ne	Ano	
Aktivity v boji za dodržování lidských práv	Ne	Ne	Ne	Okrajově nebo nepřímo	
Popis rizik spojených s činnostmi v jednotlivých oblastech	Ne	Pouze v rámci etického chování	Ne	Okrajově (minimálně)	
Popis řízení rizik	Ne	Pouze u korupčních rizik	Ne	Okrajově (minimálně)	
Obsažení nefinančních ukazatelů	Ano	Ne	Ne	Ano (pouze výběrově)	
Jsou informace dostačující pro pochopení:	vývoje?	Ano (doloženo fakty)	Ano (slovně)	Ne	Ano
	výkonnosti?	Ano (doloženo fakty)	Ano (slovně)	Ne	Ano
	postavení?	Ano (doloženo fakty)	Částečně – nepřímo	Ne	Ano
	dopadů činnosti?	Ano (doloženo fakty)	Ano (slovně)	Ne	Ano
Je report dostatečný z hlediska legislativních požadavků?	Ne	Ne	Ne	Ne	

Výsledný report za Synthesii by musel být také rozšířen o další aktivity, chybějící v jakémkoliv z reportů, tedy o ty, které jsou veřejně přístupné a prezentované na podnikovém webu, aby byly splněny kvantitativní požadavky legislativy na rozsah reportovaných informací. Výsledný report by byl podle legislativních požadavků skutečně věrný, detailní a měl by pro stakeholdery podniku kvalitní efekt a vysokou hodnotu. Je také možnost reportovat za celý koncern. Report za celý koncern by musel být kvantitativně mnohem rozsáhlejší a jeho vypracování AGROFERTem jako mateřské společnosti koncernu v požadovaných kvalitativních i kvantitativních požadavcích by bylo minimálně velmi náročné na podnikové prostředky a přesnost reportu a jeho konkrétnost a detailnost by mohla utrpět vzhledem k vysokému počtu dalších subjektů, které AGROFERT ovládá. Dosavadní reporting je kvalitativně zpracovaný dobře – vzhledem k uvedeným informacím. Ty jsou doplněny o ukazatele charakterizující jejich vývoj, výkonnost, postavení a dopady činnosti. Problémem jsou informace neuvedené. Uvedeno je minimum podniků patřících do koncernu a tím pádem chybí kvantita informací a s nimi i kvalita, která spočívá v možnosti porovnávat informace mezi jednotlivými podniky a někdy s informacemi z minulých let (což například u reportu Synthesie o životním prostředí bylo možné). Celkový obraz pro stakeholdery je tedy výrazně příkrášlený a ukazuje koncern jen v dobrém světle – hodnota reportingu pro stakeholdery je v porovnání s reportingem Synthesie menší. I po vypracování koncernového reportu není jisté, zda by vytvořil věrný a pravdivý obraz minimálně v porovnání s potenciální kvalitou reportu vypracovaného za jeden konkrétní podnik (například Synthesii) jeho vlastními zaměstnanci v místě podnikání s ohledem na všechno podnikové činnosti vyobrazené subjektem, který je konkrétně vykonává. Sumarizace informací bude znamenat ztrátu informací o konkrétním subjektu, který stakeholdery zajímá. Pokud by se tak nestalo, je možné hovořit o ještě vyšším efektu než u samostatného reportu Synthesie, protože by bylo možné porovnávat vzájemně všechny čtené podniky koncernu, což by mohlo vést i k dalším poznatkům a zjištěním, které by zefektivnily všechny činnosti podniků koncernu a přinesly by pozitivní efekt.

SEZNAM ZKRATEK

EMAS – environmentální řízení podniků a audit, mezinárodní rámce

ETAD – Ecological and Toxicological Association of Dyes and Organic Pigments
Manufacturers

TUR – Trvale udržitelný rozvoj

EU – Evropská unie

BE – Business Ethics

CSR – Corporate Social Responsibility

OSN – Organizace spojených národů

OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

SBU – Strategic business unit

ZLP – Základní lidská práva

POUŽITÁ LITERATURA

1. ADÁMEK, Pavel. *Percepce společenské odpovědnosti podnikání v České republice*. Karviná: Slezská univerzita v Opavě. Obchodně podnikatelská fakulta v Karviné. 2013. 176 s. ISBN 978-80-7248-894-0.
2. ARMSTRONG, Michael. *Řízení lidských zdrojů: nejnovější trendy a postupy*. 10. vydání. Praha: Grada. 2007. 800 s. ISBN 978-80-247-1407-3.
3. BLÁHA, Jiří a Martin ČERNEK. *Podnikatelská etika a CSR*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava. 2015. ISBN 978-80-248-3828-1.
4. ČANÍK, Petr, Libuše ŘEZBOVÁ a Tomas VAN ZAVREL. *Metody a nástroje podnikatelské etiky. 2. přepracované vydání*. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze. Nakladatelství Oeconomica. 2006. 123 s. ISBN 80-245-1143-6.
5. ČESKO. Zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví v platném znění. 1991
6. FREEMAN, R. Edward. *Strategic management: a stakeholder approach*. New York: Cambridge University Press. c2010. 276 s. ISBN 978-0-521-15174-0.
7. KAŠPAROVÁ, Klára a Vilém KUNZ. *Moderní přístupy ke společenské odpovědnosti firem a CSR reportování*. Praha: Grada. 2013. Management (Grada). 160 s. ISBN 978-80-247-4480-3.
8. KULDOVÁ, Lucie. *Nový pohled na společenskou odpovědnost firem: strategická CSR*. Plzeň: Nava. 2012. 176 s. ISBN 978-80-7211-408-5.
9. KUNZ, Vilém. *Společenská odpovědnost firem*. Praha: Grada. 2012. Expert Grada. 208 s. ISBN 978-80-247-3983-0.
10. PAVLÍK, Marek, Martin BĚLČÍK a kol. *Společenská odpovědnost organizace: CSR v praxi a jak s ním dál*. Praha: Grada. 2010. Management (Grada). 176. ISBN 978-80-247-3157-5.
11. PITROVÁ, Markéta. *Evropská ústava: institucionální návrhy a jejich důsledky*. Politologický časopis. Brno: MPÚ. 2003. X. č. 4. s. 315-337. ISSN 1211-3247.
12. ŘEŠETKA, Miroslav. *Anglicko-český, česko-anglický slovník*. 7. dopl. vyd. Olomouc: Fin. 2000. Slovníky (Fin). 1311 s. ISBN 80-860-0269-1.

13. TETŘEVOVÁ, Liběna a kol. *Společenská odpovědnost firem společensky citlivých odvětví*. Praha: Grada Publishing. 2017. Expert (Grada). 224 s. ISBN 978-80-271-0285-3.
14. ŽÁK, Milan a kol. *Velká ekonomická encyklopedie*. Praha: Linde. 1999. 806 s. ISBN 80-720-1172-3.

ONLINE ZDROJE

15. AGROFERT, A.S.. *Brožury koncernu AGROFERT*. In: agrofert.cz [online]. 2018i [cit. 2018-6-7]. Dostupné z: <https://www.agrofert.cz/ke-stazeni/brozury-koncernu-agrofert>
16. AGROFERT, A.S.. *Ekologie*. In: agrofert.cz [online]. 2018d [cit. 2018-6-7]. Dostupné z: <https://www.agrofert.cz/o-agrofertu/jsme-zodpovedni/ekologie>
17. AGROFERT, A.S.. *Ekonomika*. In: agrofert.cz [online]. 2018e [cit. 2018-6-7]. Dostupné z: <https://www.agrofert.cz/o-agrofertu/jsme-zodpovedni/ekonomie>
18. AGROFERT, A.S.. *Etický kodex koncernu AGROFERT*. In: agrofert.cz [online]. 2018ch [cit. 2018-6-7]. Dostupné z: <https://www.agrofert.cz/o-agrofertu/eticky-kodex-koncernu-agrofert>
19. AGROFERT, A.S.. *Filantropická činnost*. In: agrofert.cz [online]. 2018g [cit. 2018-6-7]. Dostupné z: <https://www.agrofert.cz/o-agrofertu/jsme-zodpovedni/filantropicka-cinnost>
20. AGROFERT, A.S.. *Jsme zodpovědní*. In: agrofert.cz [online]. 2018c [cit. 2018-6-7]. Dostupné z: <https://www.agrofert.cz/o-agrofertu/jsme-zodpovedni>
21. AGROFERT, A.S.. *Koncern AGROFERT*. In: agrofert.cz [online]. 2018b [cit. 2018-6-1]. Dostupné z: <https://www.agrofert.cz/o-agrofertu/koncern-AGROFERT>
22. AGROFERT, A.S.. *Nadace AGROFERT*. In: agrofert.cz [online]. 2018h [cit. 2018-6-7]. Dostupné z: <https://www.agrofert.cz/o-agrofertu/nadace-agrofert>
23. AGROFERT, A.S.. *O AGROFERTu*. In: agrofert.cz [online]. 2018a [cit. 2018-6-1]. Dostupné z: <https://www.agrofert.cz/o-agrofertu>
24. AGROFERT, A.S.. *Sociální oblast*. In: agrofert.cz [online]. 2018f [cit. 2018-6-7]. Dostupné z: <https://www.agrofert.cz/o-agrofertu/jsme-zodpovedni/socialni-oblast>

25. BUSINESS LEADERS FORUM. *Slovník pojmů*. In: csr-online [online]. Praha. 2017 [cit. 2017-11-1]. Dostupné z: <http://www.csr-online.cz/slovník-pojmu/>
26. COMMISSION OF EUROPEAN COMMUNITIES. *Green paper: Promoting a European framework for Corporate Social Responsibility*. In: europa.eu [online]. Brusel. 2001 [cit.: 2017-10-30]. Dostupné z: europa.eu/rapid/press-release_DOC-01-9_en.pdf
27. DARDENMBA. *Stakeholder theory*. In: Youtube. zveřejněno: 13.5.2009. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=Ih5IBe1cnQw>
28. ETAD. *Contact*. In: etad.com [online]. © 2018a. [cit. 2018-6-6]. Dostupné z: <http://etad.com/en/contact.html>
29. ETAD. *Code of ethics*. In: etad.com [online]. © 2018b. [cit. 2018-6-6]. Dostupné z: <http://etad.com/en/about-etad/code-of-ethics.html>
30. EVROPSKÁ AGENTURA PRO BEZPEČNOST A OCHRANU ZDRAVÍ PŘI PRÁCI. *CLP – klasifikace, označování a balení látek a směsí*. In: europa.eu [online]. © 2018 [cit. 2018-6-4]. Dostupné z: <https://osha.europa.eu/cs/themes/dangerous-substances/clp-classification-labelling-and-packaging-of-substances-and-mixtures>
31. EVROPSKÁ KOMISE. *Akt o jednotném trhu Dvanáct nástrojů k podnícení hospodářského růstu a posílení důvěry „Společně pro nový růst“*. In: eur-lex.europa.eu [online]. Brusel, 2011 [cit. 2017-11-10]. 27 s. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52011DC0206&from=CS>
32. EVROPSKÁ KOMISE. *Obnovená strategie EU pro sociální odpovědnost podniků na období 2011-2014*. In: europarl.europa.eu [online]. Brusel. 2011 [cit. 2017-11-12]. Dostupné z: [http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com\(2011\)0681_/com_com\(2011\)0681_cs.pdf](http://www.europarl.europa.eu/meetdocs/2009_2014/documents/com/com_com(2011)0681_/com_com(2011)0681_cs.pdf)
33. EVROPSKÁ UNIE. *Chemické látky (REACH)*. In: europa.eu [online]. 2018a. [cit. 2018-6-3]. Dostupné z: https://europa.eu/youreurope/business/product/chemicals-reach/index_cs.htm

34. EVROPSKÁ UNIE. *ISO*. In: europa.eu [online]. 2018b. [cit. 2018-6-4]. Dostupné z: <https://eurl-ecvam.jrc.ec.europa.eu/glossary/glossary/international-standards-organization-iso>
35. EVROPSKÁ UNIE. *SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2013/34/EU ze dne 26. června 2013 o ročních účetních závěrkách, konsolidovaných účetních závěrkách a souvisejících zprávách některých forem podniků....* In: eur-lex.europa.eu [online]. Brusel. 2013. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013L0034&from=CS>
36. EVROPSKÁ UNIE. *SMĚRNICE EVROPSKÉHO PARLAMENTU A RADY 2014/95/EU ze dne 22. října 2014, kterou se mění směrnice 2013/34/EU, pokud jde o uvádění nefinančních informací a informací týkajících se rozmanitosti některými velkými podniky a skupinami.* In: eur-lex.europa.eu. Brusel. 2014 [cit. 2017-10-10]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014L0095&from=CS>
37. EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR. *Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady,, pokud jde o zveřejňování nefinančních informací a informací týkajících se rozmanitosti některými velkými společnostmi a skupinami.* In: eur-lex.europa.eu [online]. Brusel. 2013 [cit.2017-11-4]. strany 47-51. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013AE3548&from=CS>
38. GRI & CSR EUROPE. *Member State Implementation of Directive 2014/95/EU A comprehensive overview of how Member States are implementing the EU Directive on Non-financial and Diversity Information.* In: globalreporting.org [online]. 2017 [cit 2017-11-4]. 36 s. Dostupné z: https://www.globalreporting.org/resourcelibrary/NFRpublication%20online_version.pdf
39. INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR STANDARDIZATION. *ISO 9001:2015 How to use it.* In: iso.org [online]. Ženeva. 2015a. [cit. 2018-6-4]. Dostupné z: https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/archive/pdf/en/iso_9001-2015_-_how_to_use_it.pdf

40. INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR STANDARDIZATION. *ISO 9001 Quality Management Systems – Revision*. In: iso.org [online]. © 2018a. [cit. 2018-6-4]. Dostupné z: <https://www.iso.org/iso-9001-revision.html>
41. INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR STANDARDIZATION. *ISO 14001:2015(en)*. In: iso.org [online]. © 2018b. [cit. 2018-6-4]. Dostupné z: <https://www.iso.org/obp/ui/#iso:std:iso:14001:ed-3:v1:en>
42. INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR STANDARDIZATION. *ISO 14001 Key benefits*. In: iso.org [online]. Ženeva. 2015b. [cit. 2018-6-5]. Dostupné z: https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/standards/docs/en/iso_14001_key_benefits.pdf
43. INTERNATIONAL ORGANIZATION FOR STANDARDIZATION. *ISO 14001:2015*. In: iso.org [online]. Ženeva. 2015c. [cit. 2018-6-5]. Dostupné z: https://www.iso.org/files/live/sites/isoorg/files/standards/docs/en/iso_14001.pptx
44. LAZARTE Maria. *ISO 9001:2015 – Just published*. In: iso.org [online]. 2015. [cit. 2018-6-4]. Dostupné z: <https://www.iso.org/news/2015/09/Ref2002.html>
45. MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU. *Směrnice OECD pro nadnárodní podniky: Doporučení pro odpovědné chování podniků v globálním kontextu*. In: Ministerstvo průmyslu a obchodu [online]. Praha. 2013 [cit. 2017-10-25]. 85 s. Dostupné z: <http://mneguidelines.oecd.org/guidelines/MNEGuidelines%C4%8Ce%C5%A1tina.pdf>
46. MINISTERSTVO VNITRA ČR. *Co je korupce*. In: Policie české republiky [online]. © 2017 [cit. 2017-24-11]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/co-je-korupce.aspx>
47. MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. *Udržitelný rozvoj*. Ministerstvo životního prostředí [online]. Praha: Ministerstvo životního prostředí. © 2008–2015 [cit. 2017-10-26]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/udrzitelny_rozvoj
48. NÁRODNÍ INFORMAČNÍ PORTÁL O CSR. *Mezinárodní nástroje a standardy CSR*. In: narodniportal.cz. 2015 [cit. 2017-11-26]. Dostupné z: <http://narodniportal.cz/mezinarodni-nastroje-a-standardy-csr/>

49. OFFICE OF THE HIGH COMMISSIONER. *What are human rights?*. In: United Nations human rights Office of the high commissioner [online]. © 1996-2017 [cit. 2017-11-26]. Dostupné z: <http://www.ohchr.org/EN/Issues/Pages/WhatareHumanRights.aspx>
50. OSN ČESKÁ REPUBLIKA. *Všeobecná deklaráce lidských práv a svobod*. In: Informační centrum OSN v Praze [online]. 2015 [cit. 2017-11-26]. 62 s. Dostupné z: http://www.osn.cz/wp-content/uploads/UDHR_2016_CZ_web.pdf
51. OTÁHAL, Tomáš. *Ekonomická analýza definice korupce*. Národohospodářský obzor [online]. 2006. roč. 6. č. 1. [cit. 2017-11-20]. 11 s. ISSN 1213-24 Dostupné z: <https://is.muni.cz/do/1456/soubory/aktivity/obzor/6182612/7667845/Otahal.pdf>
52. PARLAMENT ČESKÉ REPUBLIKY. *Smlouva o fungování evropské unie*. In: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online]. 2008 [cit. 2017-11-11]. 133 s. Dostupné z: <http://www.psp.cz/doc/00/02/05/00020555.pdf>
53. SYNTHESIA, A.S.. *Finance*. In: [synthesia.eu](http://www.synthesia.eu) [online]. Pardubice. © 2011c. [cit. 2018-6-1]. Dostupné z: <https://www.synthesia.eu/cze/o-spolecnosti/finance>
54. SYNTHESIA, A.S.. *Historie*. In: [synthesia.eu](http://www.synthesia.eu) [online]. Pardubice. © 2011b. [cit. 2018-6-1]. Dostupné z: <https://www.synthesia.eu/cze/o-spolecnosti/historie>
55. SYNTHESIA, A.S.. *Ochrana životního prostředí*. In: [synthesia.eu](http://www.synthesia.eu) [online]. Pardubice. © 2011g. [cit. 2018-6-2]. Dostupné z: <https://www.synthesia.eu/cze/odpovednost/ochrana-zivotniho-prostredi>
56. SYNTHESIA, A.S.. *O společnosti*. In: [synthesia.eu](http://www.synthesia.eu) [online]. Pardubice. © 2011a. [cit. 2018-6-1]. Dostupné z: <https://www.synthesia.eu/cze/o-spolecnosti>
57. SYNTHESIA, A.S.. *Mise, vize, hodnoty*. In: [synthesia.eu](http://www.synthesia.eu) [online]. Pardubice. © 2011e. [cit. 2018-6-1]. Dostupné z: <https://www.synthesia.eu/cze/o-spolecnosti/mise,-vize,-hodnoty>
58. SYNTHESIA, A.S.. *REACH*. In: [synthesia.eu](http://www.synthesia.eu) [online]. Pardubice. © 2011h. [cit. 2018-6-3]. Dostupné z: <https://www.synthesia.eu/cze/odpovednost/reach>
59. SYNTHESIA, A.S.. *Systémy řízení*. In: [synthesia.eu](http://www.synthesia.eu) [online]. Pardubice. © 2011f. [cit. 2018-6-2]. Dostupné z: <https://www.synthesia.eu/cze/odpovednost/systemy-rizeni>

60. SYNTHESIA, A.S.. *Vlastnická struktura*. In: [synthesia.eu](http://www.synthesia.eu) [online]. Pardubice. © 2011d. [cit. 2018-6-1]. Dostupné z: <https://www.synthesia.eu/cze/o-spolecnosti/vlastnicka-struktura>
61. SYNTHESIA, A.S.. *Novinky*. In: [synthesia.eu](http://www.synthesia.eu) [online]. Pardubice. © 2011ch. [cit. 2018-6-4]. Dostupné z: <https://www.synthesia.eu/cze/media/novinky>
62. RAFFAELLI, Rosa. *Zásada subsidiarity*. In: europarl.europa.eu [online]. 2017 [cit.2017-10-10]. Dostupné z: http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/cs/displayFtu.html?ftuId=FTU_1.2.2.html
63. THE EUROPEAN CHEMICAL INDUSTRY COUNCIL. The chemical industry's commitment to sustainability. In: [cefic.org](http://www.cefic.org) [online]. © 2018. [cit. 2018-6-3]. Dostupné z: <http://www.cefic.org/Responsible-Care/>
64. TRANSPARENCY INTERNATIONAL. *Co je to korupce?*. In: Transparency International [online]. 2014 [cit. 2017-11-16]. Dostupné z: <https://www.transparency.cz/co-je-to-korupce/>
65. TRANSPARENCY INTERNATIONAL. *Index vnímání korupce 2016 (Corruption Perceptions Index, CPI)*. In: Transparency International [online]. 2017 [cit. 2017-11-16]. Dostupné z: <https://www.transparency.cz/index-vnimani-korupce-2016-corruption-perceptions-index-cpi/>
66. TRANSPARENCY INTERNATIONAL. *Peníze, politika, moc: korupční rizika v Evropě*. In: Transparency International [online]. 2012 [cit. 2017-11-15]. Dostupné z: <https://www.transparency.cz/penize-politika-moc-korupcni-rizika-evrope/>
67. UNITED NATIONS. *Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future*. In: UN Documents [online]. 1987 [cit. 2017-11-13]. Dostupné z: <http://www.un-documents.net/our-common-future.pdf>
68. ÚŘAD PRO TECHNICKOU NORMALIZACI, METROLOGII A STÁTNÍ ZKUŠEBNICTVÍ. *Informace k vydání ČSN EN ISO 9001 a ČSN EN ISO 14001*. In: [unmz.cz](http://www.unmz.cz) [online]. Praha. © 2018. [cit. 2018-6-4]. Dostupné z: <http://www.unmz.cz/urad/informace-k-vydani-csn-en-iso-9001-a-csn-en-iso-14001-c789>

69. ÚŘAD PRO TECHNICKOU NORMALIZACI, METROLOGII A STÁTNÍ ZKUŠEBNICTVÍ. *Systémy managementu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci – směrnice pro implementaci OHSAS 18001:2007*. In: unmz.cz [online]. 2009. [cit. 2018-6-5]. Dostupné z: http://csnonlinefirmy.unmz.cz/html_nahledy/01/83805/83805_nahled.htm
70. ČESKO, *Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb. USNESENÍ předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky*. In: Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky [online], 1992, Dostupný z: <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK

Obr. 1 Matice stakeholderů	13
Obr. 2 Tripple-bottom-line	16
Obr. 3 Firemní filantropie ve vztahu s CSR	19
Tab. 1: Dělení stakeholderů.....	12
Tab. 2 Rozdělení aktivit Synthesie ke korespondujícím oblastem CSR	46
Tab. 3 Rozdělení aktivit koncernu AGROFERT ke korespondujícím oblastem CSR... 53	
Tab. 4 porovnání reportingu společnosti Synthesia, a.s. a AGROFERT, a.s. s legislativními požadavky.....	61